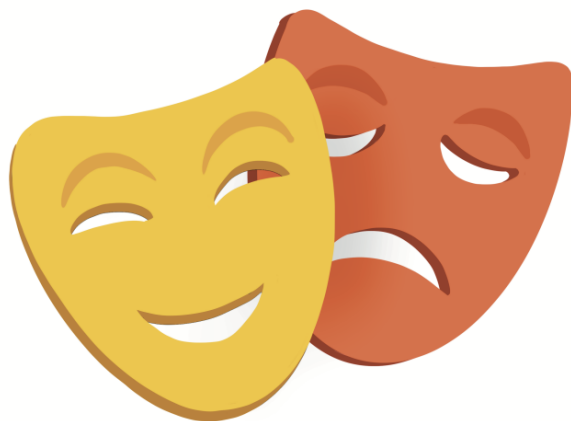

Χρήστος Θεοχαρόπουλος • Ανθή Κοντορούση • Βιβή Κοψιά
Ηλέκτρα Μήτσουρα • Σπυριδούλα Μπιρπίλη • Γιάννης Πουταχίδης

ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

Εργαστηριακός Οδηγός (για τον/ την εκπαιδευτικό)

Δ' Δημοτικού

2024

Περιεχόμενα:

1. Ποιοι είμαστε - Ταυτότητα του βιβλίου	3
2. Το πώς και το πού του μαθήματος της Θεατρικής Αγωγής	8
3. Η δομή του βιβλίου	12
4. Συγκεντρωτικός κατάλογος Ψηφιακών Μαθησιακών Αντικειμένων (ΨΜΑ)	15
5. Μαθήματα και Ενότητες: προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα - επιπρόσθετο υλικό	20
Βιβλιογραφία	77
6. Εφαρμογές - Αναπτυγμένες προτάσεις θεατρικών μεθόδων και τεχνικών	83

1. Ποιοι είμαστε - Ταυτότητα του βιβλίου

Τα βιβλία της θεατρικής αγωγής είναι καρπός της δουλειάς μιας συγγραφικής ομάδας έξι θεατρολόγων, που προσπάθησαν να συνδυάσουν την εμπειρική τους γνώση με τα επιστημονικά δεδομένα της παιδαγωγικής του Θεάτρου. Τα βιβλία της θεατρικής αγωγής ακολουθούν τις γενικές κατευθυντήριες αρχές ποιότητας των διδακτικών βιβλίων. Ο σκοπός και οι στόχοι των βιβλίων σε κάθε περίπτωση συνάδουν με τα προγράμματα σπουδών του μαθήματος της θεατρικής αγωγής, αλλά και τους γενικότερους σκοπούς της εκπαίδευσης. Σημαντική ήταν η διασφάλιση της επιστημονικής εγκυρότητας, παρόλο που το περιεχόμενο βιβλίων παρουσιάζεται με απλότητα, ανάλογη της γνωστικής και ψυχοκοινωνικής ετοιμότητας των παιδιών.

Έγινε προσπάθεια να υπάρχει ποικιλία στο υλικό, ώστε να καλύπτει ένα μεγάλο εύρος μορφών και τεχνικών της θεατρικής αγωγής. Βέβαια η ποσότητα και η ποικιλία αυτή δεν θα έπρεπε να αποβεί σε βάρος της αφομοίωσης της γνώσης από τους/τις μαθητές/-τριες, οπότε έγινε προσπάθεια να επιτευχθεί ισορροπία ανάμεσα στην ευρύτητα του περιεχομένου και τη διασφάλιση του χρόνου για εμβάθυνση. Άλλωστε, είναι επιθυμητό τα μαθήματα του βιβλίου να γίνουν έναυσμα για περισσότερες συμπληρωματικές δραστηριότητες που θα σχεδιάσει ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής, προσαρμοσμένες στις ανάγκες των μαθητών/-τριων του/ της, με βάση τις αρχές της διαφοροποιημένης μάθησης και το προσωπικό του/της παιδαγωγικό και καλλιτεχνικό προφίλ.

Σε ό,τι αφορά το παιδαγωγικό υπόβαθρο των βιβλίων της θεατρικής αγωγής, έγινε συνειδητή προσπάθεια να συμπεριληφθούν ερεθίσματα και κεφάλαια που προάγουν τον προβληματισμό πάνω σε πανανθρώπινα και επίκαιρα ζητήματα, όπως τα ανθρώπινα δικαιώματα, η παγκόσμια ειρήνη, η αλληλεγγύη, η ισότητα των δύο φύλων, η αειφορία, ο σεβασμός στην ετερότητα κ.λπ. Σημαντικός στόχος των βιβλίων είναι η προώθηση της κριτικής ανάλυσης των κοινωνικών και πολιτισμικών παραγόντων, που συνδέονται με αιτιώδη τρόπο με τις ανισότητες, τις διακρίσεις και τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Φυσικά, όλα αυτά παρουσιάζονται στα βιβλία μέσα από ζητήματα και

καταστάσεις που γίνονται αφορμή για συζήτηση και προβληματισμό, με τρόπο ανάλογο με την ηλικία των παιδιών: χωρίς διδασκισμό, αλλά με αξιοποίηση της βιωματικής φύσης της θεατρικής αγωγής και της δυνατότητας για διερευνητική/ ανακαλυπτική μάθηση που από τη φύση του προσφέρει το μάθημα.

Τα βιβλία βασίστηκαν στο πλεονέκτημα της θεατρικής αγωγής να μπορεί να αξιοποιεί πτυχές της πραγματικότητας, ώστε να πραγματεύεται αξίες και ιδέες και να διερευνά ανθρώπινες συμπεριφορές, μέσα από σύμβολα, αλληγορίες και μεταφορές, πάντα διαμεσολαβημένα από το θεατρικό ρόλο. Άλλωστε τα θεατρικά αυτά «ταξίδια» με τη χρήση του ρόλου και των θεατρικών συμβάσεων, επιτρέπουν την εξοικείωση με διαφορετικά κοινωνικά και πολιτισμικά περιβάλλοντα, πράγμα που ενισχύει το διαπολιτισμικό χαρακτήρα του μαθήματος.

Στα βιβλία περιέχονται δραστηριότητες που προϋποθέτουν επίλυση προβληματικών καταστάσεων και μπορούν να προκαλέσουν κοινωνικογνωστική σύγκρουση και μετασχηματισμό ιδεών που αποδεικνύονται λανθασμένες. Για παράδειγμα, μέσα από τη διερευνητική δραματοποίηση ιστοριών που έχουν να κάνουν με τη διαφορετικότητα ή μέσα από την αξιοποίηση των παραμυθιών και των μύθων, μπορούν να αποδομηθούν προκαταλήψεις εναντίον των αναπήρων ή των ξένων. Ταυτόχρονα, μέσα από τον τρόπο οργάνωσης του μαθήματος που προτείνει το βιβλίο, αλλά και μέσα από τις δραστηριότητες που ενισχύουν τις κοινωνικές δεξιότητες των μαθητών/-τριών, τονίζεται η σημασία του διαλόγου και της δημοκρατικής και συμπεριληπτικής λειτουργίας της ομάδας.

Παράλληλα, τα βιβλία ενθαρρύνουν τις διαθεματικές και διεπιστημονικές προσεγγίσεις. Το Θέατρο ως τέχνη των τεχνών, αποτελεί τόπο συνάντησης των εικαστικών, της μουσικής, της ποίησης, του χορού κ.λπ και αυτό του το χαρακτηριστικό δεν θα μπορούσε να μείνει αναξιοποίητο στα βιβλία. Για αυτό πίνακες ζωγραφικής, ποιήματα, τραγούδια και μουσικές χρησιμοποιούνται στα βιβλία, τόσο ως αφορμή για δραστηριότητες, όσο και ως «δομικά υλικά» των θεατρικών παρουσιάσεων. Εξυπακούεται πως η χρήση του υλικού αυτού γίνεται με σεβασμό στα πνευματικά δικαιώματα των δημιουργών, τα οποία καλό είναι να γίνουν αντικείμενο συζήτησης και με τους/ τις μαθητές/-τριες.

Τα βιβλία της θεατρικής αγωγής στοχεύουν στην ανάπτυξη της δημιουργικότητας και της πρωτότυπης σκέψης των μαθητών/-τριών και ευνοούν την αισθητική και

καλλιτεχνική έκφραση, καθώς το μάθημα σύμφωνα με τα προγράμματα σπουδών έχει ισόρροπα παιδαγωγικό και καλλιτεχνικό χαρακτήρα. Έτσι, δίχως το καλλιτεχνικό αποτέλεσμα να αποτελεί αυτοσκοπό, ενθαρρύνονται οι καλλιτεχνικοί πειραματισμοί των μαθητών/-τριών, μέσω των οποίων διερευνούν αφενός το αισθητικό και αφετέρου τρόπους αυτοέκφρασης. Το ζητούμενο είναι να βιώσουν οι μαθητές/-τριες τη χαρά της δημιουργίας και της καλλιτεχνικής έκφρασης, βιώνοντας την εμπειρία της ροής και της πλήρους αφοσίωσης στο δημιουργικό έργο, μέσα σε ένα ευχάριστο, ασφαλές και δημιουργικό περιβάλλον.

Επιπλέον, στα βιβλία υπάρχουν δραστηριότητες (ιδιαίτερα στα κεφάλαια «Αίσθηση, αυτοέκφραση, παιχνίδι», «Κοινωνώ τον άλλο, συναντώ τον εαυτό μου», «Μοιράζομαι στην ομάδα», «Ανάγκη, δίλημμα, πράττω, στοχάζομαι» «Συνεργασία και εμπύχωση»), με στόχο οι μαθητές/-τριες να συναντηθούν με τον εαυτό τους, να αποκτήσουν αυτοεπίγνωση αλλά και να ενδυναμωθούν ψυχικά, με πίστη στην αξία τους και την αυτοαποτελεσματικότητά τους. Αυτά επιτυγχάνονται τόσο μέσα από τις αντίστοιχες δραστηριότητες γνωριμίας, εμπιστοσύνης κι επικοινωνίας, όσο και μέσα από τη διαμεσολάβηση του ρόλου, των συμβόλων και των μύθων που εμπλέκονται στα μαθήματα του βιβλίου και βοηθούν τα παιδιά να αποκτήσουν μια αισιόδοξη και θετική στάση ζωής, να ενισχυθούν ψυχοκοινωνικά και να προσαρμοστούν καλύτερα στο περιβάλλον τους. Άλλωστε, οι ασκήσεις και οι δραστηριότητες που προτείνουν τα βιβλία της θεατρικής αγωγής δεν έχουν αυστηρά γνωστικά προαπαιτούμενα και δίνουν την ευκαιρία σε όλους τους/τις μαθητές/-τριες, όλων των τύπων νοημοσύνης, να αναδείξουν και να συνειδητοποιήσουν τις δυνατότητες τους και να έχουν καλές επιδόσεις.

Η αξιολόγηση των επιδόσεων στο μάθημα γίνεται με κριτήρια κατάλληλα για την ιδιαίτερη φύση του και τα βιβλία έχουν πρόβλεψη για αυτό: συμπεριλαμβάνονται δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης, ασκήσεις αξιολόγησης και διαμορφωτική αξιολόγηση με προφορικές ερωτήσεις και συζητήσεις στον κύκλο.

Ακόμη, τα βιβλία συμβάλλουν στην ανάπτυξη των μεταγνωστικών δεξιοτήτων των μαθητών/-τριών, μέσω της ανάλυσης και της αξιολόγησης του περιεχομένου της μάθησης, αλλά και του τρόπου με τον οποίο μαθαίνουν, καθώς και εφαρμογής της νεοαποκτηθείσας γνώσης σε ευρύτερο πλαίσιο.

Τα βιβλία είναι περισσότερο βιωματικά και πρακτικά με έμφαση στη σωματικότητα, την τέχνη και τη φαντασία και λιγότερο θεωρητικά. Ωστόσο θεωρήθηκε σημαντικό να γνωρίσουν οι μαθητές/-τριες με απλό και γραμμικό τρόπο κομβικά σημεία της Ιστορίας του Θεάτρου, από την αρχαία Ελλάδα ως σήμερα, αλλά και βασικές θεατρικές έννοιες. Στα βιβλία των μεγαλύτερων τάξεων κάποιες σημαντικές έννοιες επαναλαμβάνονται με πιο σύνθετο και εμπλουτισμένο τρόπο, σύμφωνα με την έννοια της σπειροειδούς διάταξης της ύλης.

Στα βιβλία της θεατρικής αγωγής, και στο θεωρητικό και στο πρακτικό μέρος, υπάρχει εξελικτική πορεία, από το απλό στο πιο σύνθετο. Από απλούστερα παιχνίδια, απλές έννοιες και σύντομους αυτοσχεδιασμούς, σταδιακά οδηγούμαστε στο θεατρικό παιχνίδι και από κει στη διερευνητική δραματοποίηση, το πολυθέαμα και τη θεατρική παράσταση. Και καθώς οι σχολικές παραστάσεις συχνά συνδέονται με τις σχολικές γιορτές, στα βιβλία περιλαμβάνονται μαθήματα που στοχεύουν στη προσέγγιση των σχολικών γιορτών μέσα από τη θεατρική αγωγή, με πιο σύγχρονο, ευφάνταστο και δημιουργικό τρόπο.

Ιδιαίτερη μέριμνα έχει ληφθεί στα βιβλία της θεατρικής αγωγής για την ενίσχυση της γλωσσικής ανάπτυξης των μαθητών/-τριών, με έμφαση στην προβολή της επικοινωνιακής διάστασης της γλώσσας. Η γλώσσα στα βιβλία είναι ανάλογη της ηλικίας και της αντίστοιχης μέσης αναγνωστικής ικανότητας των μαθητών/-τριών. Παράλληλα, έχουν σκόπιμα χρησιμοποιηθεί και λέξεις και εκφράσεις που εμπλουτίζουν το λεξιλόγιό τους και με τη βοήθεια του/της εκπαιδευτικού μπορούν να λειτουργήσουν σαν μία σκαλωσιά που θα τους βοηθήσει στη γλωσσική τους ανάπτυξη. Στην κατεύθυνση αυτή λειτουργεί και το γλωσσάρι, το οποίο αφενός ενισχύει τον πολιτισμικό και καλλιτεχνικό εγγραμματισμό των μαθητών/-τριών, αφετέρου δίνει ένα πρότυπο σαφήνειας και περιεκτικότητας στο λόγο. Τη γλωσσική ανάπτυξη των παιδιών βοηθά και η ύπαρξη δραστηριοτήτων εργαστηρίου γραφής, που έχουν σχεδιαστεί ώστε να εμπεδώσουν βιωματικά οι μαθητές/-τριες τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του δραματικού λόγου και να απελευθερώσουν τη φαντασία τους. Επιπλέον, το βιβλίο περιέχει αποσπάσματα από θεατρικά και αφηγηματικά κείμενα, καθώς και προφορικές αφηγήσεις κειμένων από την ελληνική και παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά, ώστε οι μαθητές/-τριες να έρθουν σε

επαφή με ποικίλα κείμενα και να τα αξιοποιήσουν μέσα από τις τεχνικές και τις δραστηριότητες της θεατρικής αγωγής.

Τέλος, τα βιβλία συνδέονται με ψηφιακούς πόρους οι οποίοι, όπως και τα υπόλοιπα εποπτικά μέσα που χρησιμοποιούνται, τα κάνουν πιο ελκυστικά και διαδραστικά, ενώ ενισχύουν τον ψηφιακό εγγραμματισμό των μαθητών/-τριών. Εφόσον ο διαθέσιμος χρόνος και οι υλικοτεχνικές υποδομές το επιτρέπουν, ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής μπορεί συνδυαστικά να προβάλει και αποσπάσματα από θεατρικές παραστάσεις και άλλα εκπαιδευτικά βίντεο που κρίνει ότι εμπλουτίζουν το μάθημα.

Ως επίλογος έμεινε ένα στοιχείο, που ίσως ακούγεται λιγότερο επιστημονικό, βρίσκεται όμως -και θα βρίσκεται πάντα- στον πυρήνα της θεατρικής αγωγής. Είναι τα στοιχεία του παιχνιδιού, της αυθεντικής χαράς και της μαγνητικής ομορφιάς του Θεάτρου. Μέσα από την επιλογή των ηρώων και των ηρωίδων των βιβλίων, του μύθου, της μεταμόρφωσης και της θεατρικής ατμόσφαιρας, ελπίζουμε μέσα στις σελίδες των βιβλίων της θεατρικής αγωγής να χώρεσε και αυτή η μαγεία!

Παρόλα αυτά, τα βιβλία παραμένουν ένα μέσον, η θεατρική αγωγή είναι βίωμα και παίρνει σάρκα και οστά στην ομάδα! Καλή εμπύχωση!

Με εκτίμηση,
η συγγραφική ομάδα

2. Το πώς και το πού του μαθήματος της Θεατρικής Αγωγής

Διαμόρφωση χώρου, μέσα και υλικά

Χώρος διεξαγωγής του μαθήματος

Το μάθημα της θεατρικής αγωγής ιδανικό θα ήταν να διδάσκεται σε μια ξεχωριστή αίθουσα, με συγκεκριμένες προδιαγραφές. Να είναι ευρύχωρη και ασφαλής, να υπάρχει χώρος για φύλαξη των υλικών και των αντικειμένων που χρειάζονται στο μάθημα κι επιπλέον να μπορούν οι μαθητές/-τριες να κινούνται ελεύθερα χωρίς παπούτσια στον χώρο. Επίσης, καλό θα ήταν να υπάρχει και χώρος για να κάθονται όταν χρειάζεται.

Σε ορισμένα σχολεία υπάρχει διαθέσιμη αίθουσα πολλαπλών χρήσεων, η οποία συγκεντρώνει τις περισσότερες από τις παραπάνω προδιαγραφές. Επιπλέον, συνήθως, η αίθουσα πολλαπλών χρήσεων διαθέτει θεατρική σκηνή με φώτα και αυλαία, η οποία θα αξιοποιηθεί στο μάθημά μας. Σε κάποια άλλα σχολεία υπάρχει ελεύθερη αίθουσα που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για το μάθημά μας. Υπάρχουν ωστόσο και περιπτώσεις σχολείων με έλλειψη χώρων, όπου αναγκαστικά το μάθημα πρέπει να διεξαχθεί στην αίθουσα του κάθε τμήματος. Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής πρέπει να είναι ευέλικτος/η και να προσαρμόζει το μάθημα στις υπάρχουσες συνθήκες λαμβάνοντας υπόψη τόσο την ασφάλεια των παιδιών, όσο και τους στόχους του μαθήματος.

Καθώς η διδασκαλία της θεατρικής αγωγής εμπλουτίζεται από τη χρήση νέων τεχνολογιών, καλό θα ήταν μέσα στην αίθουσα να υπάρχει υπολογιστής (με σύνδεση στο διαδίκτυο), ηχεία και προτζέκτορας. Η δυνατότητα συσκότισης της αίθουσας θα χρησίμευε ιδιαίτερα για κάποιες μορφές θεάτρου και δραστηριοτήτων του μαθήματος. Επίσης για την αναπαραγωγή της μουσικής στα παιχνίδια και τις ασκήσεις μάς εξυπηρετεί η ύπαρξη συσκευών αναπαραγωγής ήχου.

Για να γίνει πιο ασφαλής και ελκυστικός για τα παιδιά ο χώρος, είναι χρήσιμο να υπάρχει μια μοκέτα ή ατομικά μαξιλάρια ή αφρώδη πλακάκια τύπου παζλ πατώματος για να παίζουν και να κάθονται τα παιδιά.

Αντικείμενα

Προτείνουμε μια λίστα αντικειμένων που θεωρούμε ότι είναι χρήσιμο να υπάρχουν στην αίθουσα θεατρικής αγωγής. Για την εξασφάλιση των αντικειμένων αυτών μπορούμε να ζητήσουμε τη συνδρομή τόσο του σχολείου, όσο και του συλλόγου γονέων. Μπορούμε ακόμα στην αρχή της χρονιάς, σε συνεργασία με τον/την δάσκαλο/α της τάξης, να στείλουμε μια επιστολή στους γονείς των μαθητών/-τριών μας, ζητώντας τους να μας διαθέσουν παλιά αντικείμενα που οι ίδιοι δεν χρειάζονται, αλλά μπορούν να φανούν χρήσιμα στο μάθημά μας. Η λίστα αυτή δεν είναι εξαντλητική και υποχρεωτική και μπορεί να εμπλουτίζεται ανάλογα με τις ανάγκες και τις υπάρχουσες συνθήκες.

Ουδέτερες μάσκες

Απλά μουσικά όργανα (μαράκες, καστανιέτες, ταμπουρίνο, καζού, καλάμι βροχής, ντέφι, κλπ.)

Υφάσματα διαφόρων χρωμάτων (γάζες, φόδρες)

Καπέλα/ περούκες

Υλικά για θεατρικές κατασκευές: λαδόκολλα, κουτιά παπουτσιών, διάφορα διακοσμητικά χειροτεχνίας, ψαλίδια και κόλλες, γυψόγαζες, τσόχα χειροτεχνίας, χρωματιστά χαρτόνια, χρωματιστά μολύβια, εφημερίδες, χαρτί μέτρου, χαρτοταινία, μαλλιά πλεξίματος, μανταλάκια.

Αποκριάτικα αξεσουάρ, όπως αποκριάτικες στολές/ κόκκινες μύτες κλόουν/ γυαλιά/ μάσκες κλπ.

Χρηστικά αντικείμενα, όπως τηλέφωνα, μικρά άθραυστα σκεύη, ψεύτικα λουλούδια και ψεύτικα φρούτα/ λαχανικά, καλάθια, βαλίτσες

Παλιά ρούχα (σακάκια, φουλάρια, ποδιές, πουκάμισα), μπαστούνια, τσάντες

Ασφαλείς βαφές για face painting

Κουδούνι

Καθρέφτης (άθραυστος)

Μαλακά μπαλάκια

Διάφορες πηγές φωτός: Φακοί, κεράκια μπαταρίας, προβολείς, κλπ.

Υλικά για κουκλοθέατρο:

Φορητό κουκλοθέατρο

Συλλογή από διάφορα είδη κούκλας (μαρότες, γαντόκουκλες, δαχτυλόκουκλες, μαριονέτες)

Προβολέας

Μουσική

Στο μάθημα της θεατρικής αγωγής είναι πολύ σημαντική η χρήση μουσικών ερεθισμάτων, τόσο για τη δημιουργία ατμόσφαιρας, όσο και για τις σωματικές ασκήσεις. Είναι προτιμότερο τα μουσικά κομμάτια να είναι ορχηστρικά. Αναφέρουμε ενδεικτικά κάποιες γενικές κατηγορίες που μπορεί να αξιοποιήσει ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής.

Ήχοι φύσης

Μουσική τσίρκου

Μουσική για κινησιολογικά παιχνίδια

Μουσική από τον βωβό κινηματογράφο

Μουσική γραμμένη για θεατρικές παραστάσεις

Μουσική επένδυση ταινιών

Παραδοσιακή μουσική

Κλασική μουσική

Βαλίτσα της θεατρικής αγωγής

Πολλές φορές στη σχολική πραγματικότητα μπορεί να μην υπάρχουν οι ιδανικές συνθήκες στις αίθουσες ή ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής να μετακινείται σε παραπάνω από μια σχολικές μονάδες. Σε αυτές τις περιπτώσεις εξυπηρετεί η χρήση της φορητής βαλίτσας της θεατρικής αγωγής. Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί μέσα σε αυτή να μεταφέρει μια επιλογή υλικών.

Πέρα από τη βαλίτσα της θεατρικής αγωγής, μια ωραία ιδέα θα ήταν η «τσάντα θεατρικής αγωγής» για τον/την μαθητή/-τρια. Μια υφασμάτινη τσάντα που ο μαθητής/-τρια θα διακοσμήσει όπως θέλει και θα περιέχει ατομικά αξεσουάρ μεταμφίεσης, κάποιο πανί ή μαντίλι, ένα αγαπημένο αντικείμενο, μια κούκλα κουκλοθεάτρου, κλπ.

Στην τσάντα μπορεί να υπάρχει και το τετράδιο θεατρικής αγωγής, το οποίο θα μπορούσε να έχει διάφορες μορφές και χρήσεις. Ένα τετράδιο τύπου μισό - μισό μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να σημειώσουν ή και να αποτυπώσουν ζωγραφικά τις δραστηριότητες που τους άρεσαν, ή κάτι που δε θέλουν να ξεχάσουν. Κύρια λειτουργία του τετραδίου δηλαδή, είναι η αναστοχαστική εμπειρία του/της μαθητή/-τριας. Εναλλακτικά θα μπορούσε να υπάρχει το τετράδιο θεατρικής αγωγής της τάξης. Σε αυτό θα αναλαμβάνει ένα παιδί κάθε φορά να σημειώνει τις κύριες δραστηριότητες του μαθήματος και ό,τι άλλο αποφασίσει η ομάδα.

3. Η δομή του βιβλίου

ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΒΗΜΑΤΩΝ (ΣΤΑΔΙΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ)

Λέξεις - κλειδιά:

Δίπλα από το εικονίδιο με το κλειδί υπάρχουν οι λέξεις - κλειδιά που αντιπροσωπεύουν τις κύριες έννοιες και νοήματα που παρουσιάζονται στο μάθημα. Οι λέξεις- κλειδιά διευκολύνουν την αναζήτηση.

Εισαγωγή: «Το πρώτο κουδούνι»

Επιλέξαμε αυτή την ονομασία για το πρώτο βήμα, καθώς θυμίζει κάτι από την ατμόσφαιρα του σύγχρονου θεάτρου. Όπως γνωρίζουμε, τα τρία κουδούνια στο θέατρο σηματοδοτούν την έναρξη μιας παράστασης. Στο βιβλίο μας, τρεις ήρωες εισάγουν τους αναγνώστες στο θέμα που πραγματεύεται το κάθε μάθημα. Ο Νίκος, η Νικόλ και το Σύννεφο αναλαμβάνουν να προκαλέσουν την εμπλοκή των μαθητών/τριών με παιγνιώδη τρόπο, σε μια σύντομη συζήτηση. Επιλέξαμε οι δύο ανθρώπινοι χαρακτήρες, ο Νίκος και η Νικόλ, να είναι κοντά στην ηλικία των παιδιών που φοιτούν στο δημοτικό σχολείο. Προσπαθήσαμε συνειδητά να αποφύγουμε τα έμφυλα στερεότυπα και να δημιουργήσουμε σύγχρονους χαρακτήρες, κοντά στην ψυχοσύνθεση των παιδιών: το ντύσιμό τους είναι ουδέτερο, τα ενδιαφέροντά τους δεν είναι στερεοτυπικά με βάση το φύλο. Ταυτόχρονα, συμπεριλάβαμε και έναν φανταστικό χαρακτήρα, το Σύννεφο, το οποίο είναι ο «φίλος» των δύο παιδιών. Το Σύννεφο, για εμάς, φέρει όλα τα στοιχεία του θεάτρου: έχει συμβολισμό, έχει κάτι μαγικό, κάτι παραμυθένιο και είναι ευέλικτο στις μεταμορφώσεις.

Προοργανωτής – Τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα: «Πριν ανοίξουν οι κουρτίνες...»

Η ονομασία του βήματος αυτού είναι εμπνευσμένη από το αλφαβητάρι του θεάτρου. Στα «παρασκήνια του μαθήματος» ο/ η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής παρουσιάζει στους/στις μαθητές/-τριες τα επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα με έμμεσο, περιεκτικό και

κατανοητό τρόπο. Η εισαγωγική φράση που παραμένει σταθερή για το συγκεκριμένο βήμα είναι: «Εμπρός, το παιχνίδι ξεκινά!». Η λέξη «παιχνίδι», άλλωστε, κινητοποιεί τους/τις μαθητές/-τριες, οι οποίοι/-ες συνειδητοποιούν ότι ήρθε η ώρα να περάσουμε πλέον στην πράξη!

Παιχνίδια και ασκήσεις: «Κάτι για ζέσταμα!»

Στο τρίτο βήμα εξηγούνται σε απλή γλώσσα δραστηριότητες οι οποίες επιχειρήθηκε να έχουν άμεση συνάφεια με το θέμα που πραγματεύεται το μάθημα. Το έντυπο βιβλίο περιλαμβάνει συνήθως δύο δραστηριότητες. Ο Εργαστηριακός Οδηγός εμπεριέχει και άλλες ασκήσεις και παιχνίδια για κάθε ενότητα, προκειμένου να υπάρχουν πολλαπλές επιλογές για τον/ την εκπαιδευτικό Θεατρικής Αγωγής, ανάλογα με τις ανάγκες και τον αριθμό των μελών της ομάδας και τη χρονική διαθεσιμότητα. Η ποικιλία του ασκησιολογίου (κινητικές ασκήσεις, ασκήσεις χαλάρωσης, εμπιστοσύνης, επικοινωνίας, συγκέντρωσης κ.ά.) επιδιώκει την ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών.

Επιπλέον, σε αυτό το βήμα προστέθηκαν δύο κατηγορίες δραστηριοτήτων οι οποίες υλοποιούνται «ανάμεσα στα θρανία και «στο προαύλιο του σχολείου». Πρόκειται για δράσεις οι οποίες υλοποιούνται μέσα στη σχολική αίθουσα, όταν δεν υπάρχει δυνατότητα να μετακινηθούν στον χώρο τα θρανία και οι καρέκλες των μαθητών/-τριών, αλλά και ιδέες που μπορεί να εφαρμοστούν στο προαύλιο. Δεδομένου ότι σε πολλές περιπτώσεις δεν υπάρχουν διαθέσιμες αίθουσες πολλαπλών χρήσεων, προτείνουμε δραστηριότητες που μπορούν να υλοποιηθούν σε εναλλακτικούς χώρους.

Εκμάθηση μεθόδων και τεχνικών: «Ο θεατρικός μας χάρτης»

Στο τέταρτο βήμα παρουσιάζονται η μέθοδος και οι τεχνικές οι οποίες θα οδηγήσουν τους/τις μαθητές/-τριες στην κατανόηση των θεμάτων και των διλημμάτων που κάθε φορά διερευνούμε ως ομάδα.

Εφαρμογή μεθόδων και τεχνικών: «Και τώρα... φώτα, παρακαλώ!»

Στο πέμπτο βήμα θέτουμε σε εφαρμογή τη μέθοδο και τις τεχνικές από τον «θεατρικό μας χάρτη». Τα φώτα και ο προβολέας σηματοδοτούν τη μετάβαση στη θεατρική πράξη. Ουσιαστικά, πρόκειται για το τρίτο κουδούνι του θεάτρου κατά το οποίο οι μαθητές/-τριες

απολαμβάνουν τη μαγεία της σκηνής, μέσα από τις επινοήσεις της στιγμής, από αυτοσχεδιασμούς και άλλες δράσεις. Καθώς πρόκειται για βιβλιοτετράδιο, ζητείται αρκετές φορές από την ομάδα να ζωγραφίσουν, να χρωματίσουν μια εικόνα, να συμπληρώσουν ένα κόμικ με λέξεις, να αντιστοιχίσουν. Το διακριτικό για αυτή τη δράση απεικονίζεται με «ένα μολύβι που γράφει».

Αναστοχαστικός διάλογος – Αξιολογικές τεχνικές: «Στον μικρό μας κύκλο»

Στο έκτο βήμα περιγράφονται δραστηριότητες με στόχο τον αναστοχασμό και την ανασκόπηση του κάθε μαθήματος. Αυτό δρομολογείται με τρόπους που εναρμονίζονται με την ηλικία των μαθητών/-τριών: μέσω συζήτησης, με απευθείας ερωτήματα προς την ολομέλεια, μέσω συμπλήρωσης απλού τύπου ερωτηματολογίων και κριτηρίων αυτοαξιολόγησης, ή μέσω επιπλέον δράσεων προκειμένου να εκμαιευτούν τα παραπάνω ζητούμενα.

Δημοσιεύσεις μαθητών/τριών: «Ανεβάζουμε στο... σύννεφο!»

Το έβδομο και τελευταίο βήμα στοχεύει στην παραγωγή ενός ατομικού ψηφιακού αποτυπώματος του/της μαθητή/-τριας. Επιλέξαμε αυτόν τον τίτλο γιατί το σύννεφο (cloud) είναι ο άυλος ψηφιακός αυτός χώρος μέσα στο διαδίκτυο, ο οποίος μπορεί να ταυτιστεί και με το Σύννεφο, τον χαρακτήρα από την πρωταγωνιστική τριπλέτα του βιβλίου μας. Ορισμένες φορές στο βήμα αυτό μπορεί να χρειαστεί και η βοήθεια του/ της εκπαιδευτικού Θεατρικής Αγωγής. Στον χώρο του ψηφιακού αυτού αποθετηρίου (portfolio) συλλέγονται: ζωγραφιές, γραπτό κείμενο, ήχοι, φωτογραφίες, βίντεο.

Στο τέλος κάθε μαθήματος κρίθηκε απαραίτητο να παρατεθεί ένα «Γλωσσάρι» βασικών θεατρικών όρων (Λεξιλόγιο).

4. Συγκεντρωτικός κατάλογος Ψηφιακών Μαθησιακών Αντικειμένων (ΨΜΑ)

Μάθημα	Τύπος	Τίτλος	Περιεχόμενο
1.1	II	Παίζοντας με τους ρυθμούς	Ηχητικό (πρωτότυπο, με δημιουργία ή σύνθεση)
1.2	I	Μετρώ ένα λεπτό	Ψηφιακό μοντέλο αντικειμένων
	II	Παράξενες μηχανές	Διαδραστικό περιβάλλον, εικόνα ή χάρτης, με χωροθετημένες πληροφορίες για εξερεύνηση (τα οποία περιλαμβάνουν σχεδίαση/ υλοποίηση γραφικών)
2.3	II	Λέξεις στο καπέλο	Διαδραστικό περιβάλλον, εικόνα ή χάρτης, με χωροθετημένες πληροφορίες για εξερεύνηση (τα οποία περιλαμβάνουν σχεδίαση/ υλοποίηση γραφικών)
	I	Παντομίμα και μίμοι	Βιντεοσκόπηση γεγονότος
2.4	I	Επικοινωνία	Απλή εικόνα/ φωτογραφία
	I	Τι φανερώνει η έκφρασή μου;	Διαδραστική άσκηση (χωρίς σχεδίαση/υλοποίηση γραφικών) αντιστοίχισης
2.5	I	Κάποια προβλήματα...	Κείμενο
	II	Τα μπαλόνια της παρέας	Διαδραστικό περιβάλλον, εικόνα ή χάρτης, με χωροθετημένες πληροφορίες για εξερεύνηση (τα οποία περιλαμβάνουν σχεδίαση/ υλοποίηση γραφικών)

	I	Η ακροστιχίδα της ομάδας	Διαδραστική άσκηση (χωρίς σχεδίαση/ υλοποίηση γραφικών) σταυρόλεξο
3.6	I	Γίνομαι εμπυχωτής	Απλή εικόνα/ φωτογραφία
	II	Ο πίνακας διηγείται	Συλλογή εικόνων (συμπεριλαμβάνεται η διαμόρφωσή τους σε ένα μαθησιακό αντικείμενο με ένα επιπλέον στοιχείο π.χ. slideshow)
3.7	I	Πόσο διαφορετικοί είναι όλοι!	Διαδραστική άσκηση (χωρίς σχεδίαση/ υλοποίηση γραφικών). Ερωτήσεις πολλαπλών επιλογών
	I	Ιδέες για θεατρικό παιχνίδι	Απλή εικόνα/ φωτογραφία
3.8	I	Παιχνίδι με το αερόστατο	Βιντεοσκόπηση γεγονότος
	II	Σκηνικά	Συλλογή εικόνων/ φωτογραφιών (περιλαμβάνεται η διαμόρφωσή τους σε ένα μαθησιακό αντικείμενο, με επιπλέον στοιχεία π.χ. slideshow)
3.9	I	Τα συναισθήματα μπερδεύτηκαν	Διαδραστική άσκηση (χωρίς σχεδίαση/ υλοποίηση γραφικών) παιχνίδι με αναγραμματισμούς λέξεων
	II	Η Ρόδα των συναισθημάτων	Διαδραστικό περιβάλλον, εικόνα, με χωροθετημένες πληροφορίες για εξερεύνηση (τα οποία περιλαμβάνουν σχεδίαση/ υλοποίηση γραφικών)
3.10	II	Η καρέκλα των αποκαλύψεων	Οπτικοποίηση (δηλ. προσομοίωση χαμηλής διαδραστικότητας)

	II	Διλήμματα και συγκρούσεις στην καθημερινότητα	Διαδραστικό περιβάλλον, εικόνα, με χωροθετημένες πληροφορίες για εξερεύνηση (τα οποία περιλαμβάνουν σχεδίαση/ υλοποίηση γραφικών)
4.11	I	Ο Σιμιγδαλένιος	Ηχητικό (πρωτότυπο, με απλή ηχογράφηση)
	I	Ο διάλογος στο χαρτί	Κείμενο
4.12	II	Θεατρικές κατασκευές: Καπέλα από χαρτί	Βίντεο tutorial (δημιουργία βίντεο με screencasting ή με τη σύνθεση εικόνων)
	II	Θεατρικά κοστούμια	Συλλογή εικόνων/ φωτογραφιών (περιλαμβάνεται η διαμόρφωσή τους σε ένα μαθησιακό αντικείμενο, με επιπλέον στοιχεία π.χ. slideshow)
5.13	I	Σαίξπηρ	Πηγή – αναφορά (διαμόρφωση υφιστάμενων αρχείων κειμένου)
	I	Σαιξπηρόλεξο	Διαδραστική άσκηση (χωρίς σχεδίαση/ υλοποίηση γραφικών) σταυρόλεξο
	I	Όνειρο καλοκαιρινής νύχτας - Εθνικό θέατρο	Βίντεο αποσπάσματος από θεατρική παράσταση (υφιστάμενο)
	II	Μακέτες σκηνικών	Συλλογή εικόνων/ φωτογραφιών (περιλαμβάνεται η διαμόρφωσή τους σε ένα μαθησιακό αντικείμενο, με επιπλέον στοιχεία π.χ. slideshow)
5.14	II	Δημιουργώντας ηχητικά εφέ	Βίντεο tutorial (δημιουργία βίντεο με screencasting ή με τη σύνθεση εικόνων)
	III	Φτιάχνω ένα ψηφιακό ηχοτοπίο	Μικρές πολυμεσικές εφαρμογές με διαδραστικές δραστηριότητες σε ψηφιακό περιβάλλον

	I	Γράμμα πριν την παράσταση	Κείμενο
5.15	I	Μάνα μου τα κλεφτόπουλα	Ηχητικό (υφιστάμενο ηχητικό, τραγούδι ή μουσική) (ελεύθερο δικαιωμάτων)
	II	Σκιές	Συλλογή εικόνων/ φωτογραφιών (περιλαμβάνεται η διαμόρφωσή τους σε ένα μαθησιακό αντικείμενο, με επιπλέον στοιχεία π.χ. slideshow)
	I	Κάρτες μνήμης με το πολυθέαμα	Διαδραστική άσκηση (χωρίς σχεδίαση/ υλοποίηση γραφικών) παιχνίδι μνήμης
	II	Η Επανάσταση του 1821 μέσα από πίνακες	Συλλογή εικόνων/ φωτογραφιών (περιλαμβάνεται η διαμόρφωσή τους σε ένα μαθησιακό αντικείμενο, με επιπλέον στοιχεία π.χ. slideshow)
6.16	I	«Ο Ψεύτης βοσκός»	Ηχητικό (πρωτότυπο με απλή ηχογράφηση)
	III	Γίνομαι κριτικός θεάτρου	Εφαρμογές - mini apps (π.χ. περιβάλλον ζωγραφικής, κειμενογράφος για μικρά παιδιά)
6.17	III	Στο αρχαίο ελληνικό θέατρο	Απλοί 3D κόσμοι (π.χ. μια εικονική αίθουσα μουσείου) (περιλαμβάνουν σχεδίαση/ υλοποίηση γραφικών)
	II	Οδηγίες για να φτιάξετε μάσκα από γυψόγαζα	Βίντεο tutorial (δημιουργία βίντεο με screencasting ή με τη σύνθεση εικόνων)
	I	Τρεις τύποι σκηνών	Απλή εικόνα/ φωτογραφία
	III	Θες να μάθεις περισσότερα για το θέατρο;	Μικρές πολυμεσικές εφαρμογές με διαδραστικές δραστηριότητες σε ψηφιακό περιβάλλον (π.χ. διερεύνησης/ αξιοποίησης πηγών, ανοιχτές δραστηριότητες)

6.18	I	Όρνιθες του Αριστοφάνη	Κείμενο
	I	Η χώρα των πουλιών - Εθνικό θέατρο	Βίντεο αποσπάσματος από θεατρική παράσταση (υφιστάμενο)
	I	Βρες τι κάνει ο καθένας;	Διαδραστική άσκηση (χωρίς σχεδίαση/ υλοποίηση γραφικών) - παιχνίδι αντιστοίχισης ορισμών
	I	Η τέχνη του ηθοποιού	Κείμενο
6.19	II	Δημιουργώ τη δική μου ταινία μικρού μήκους	Βίντεο tutorial (δημιουργία βίντεο με screencasting ή με τη σύνθεση εικόνων)
	I	Παίζοντας με τα χέρια μας και τις σκιές	Απλή εικόνα/ φωτογραφία
	II	Τα χέρια «μιλάνε»	Βίντεο tutorial (δημιουργία βίντεο με screencasting ή με τη σύνθεση εικόνων)
	II	Τα σώματά μας κάνουν σκιές	Βίντεο (βιντεοσκόπηση άσκησης)
	II	Αυτοσχέδιο θέατρο σκιών	Βίντεο (βιντεοσκόπηση άσκησης)
	I	Καραγκιόζης	Πηγή – αναφορά (διαμόρφωση υφιστάμενων αρχείων κειμένου)
	I	«Οδύσσεια»	Βίντεο αποσπάσματος από θεατρική παράσταση (υφιστάμενο)

5. Μαθήματα και Ενότητες: προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα - επιπρόσθετο υλικό

Σύμφωνα με τον δημοσιευμένο Οδηγό Εκπαιδευτικού του Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ, 2022), το βιβλιοτετράδιο της Δ' Δημοτικού περιλαμβάνει δεκαεννιά (19) συνολικά μαθήματα, μοιρασμένα μέσα σε έξι (6) θέματα.

Θέμα 1ο: Αισθάνομαι και εκφράζομαι στο παιχνίδι

Μάθημα 1: Αισθάνομαι και εκφράζομαι

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:

- Να βελτιώσουν τον προσανατολισμό τους στον χώρο.
- Να συγκεντρώνονται ανεξάρτητα από εξωτερικούς περισπασμούς και να ακούνε με προσοχή.
- Να γνωρίσουν και να πειραματιστούν με την τεχνική της παγωμένης εικόνας.
- Να αποκτήσουν συνείδηση του σώματός τους, των δυνατοτήτων του και της σχέσης του με τον χώρο και με τους άλλους.
- Να εξερευνούν και να αναγνωρίζουν το σώμα και τις αισθήσεις τους σε ποικίλα επίπεδα και ρυθμούς κίνησης.
- Να ελέγχουν την αναπνοή τους και να αξιοποιούν τις φωνητικές τους δυνατότητες (ένταση, χροιά, χρώμα).
- Να καλλιεργούν την αίσθηση του ρυθμού.

- Να ελέγχουν την κίνηση του σώματος στον χώρο: αναγνώριση των κινητικών δυνατοτήτων του σώματος, στάση σώματος, αυτοέλεγχος, επίπεδα κίνησης, λεπτή και αδρή κινητικότητα, πειραματισμός, ψυχοσωματική έκφραση, ισορροπία και ευλυγισία.
- Να συνεργάζονται δημιουργικά στην ομάδα: σωματική επικοινωνία, συντονισμός κίνησης, συνεργασία με τον άλλον/παρτενέρ και την ομάδα, αυτοπειθαρχία, ενσυναίσθηση, συλλογική συνείδηση, αρμονική συνύπαρξη, συνεργασία στην ομάδα.

Κάτι για ζέσταμα!

Ρυθμός

Επειδή όλοι οι πιλότοι κινούνται ταυτόχρονα με κλειστά μάτια, συνιστούμε στα παιδιά πριν την έναρξη της άσκησης να κινούνται αργά και προσεκτικά και ο/ η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής θα λειτουργεί ως “φύλακας”, προστατεύοντάς τα από ατυχήματα και συγκρούσεις.

Η δραστηριότητα αυτή μπορεί να γίνει διαθεματικά και με τον τον/την εκπαιδευτικό της Μουσικής, ώστε να την εξελίξει περισσότερο σε μουσικό επίπεδο.

Αγκού - αγκού!

Εφόσον υπάρχει χρόνος, ως εξέλιξη του παιχνιδιού «Αγκού - αγκού!» μπορούμε να χωριστούμε σε δύο μεγάλες ομάδες. Οι μισοί/ές στεκόμαστε ο/η ένας/μία δίπλα από τον/την άλλον/η (ομάδα Α), κοιτώντας τη μία πλευρά της αίθουσας και οι υπόλοιποι/ες μισοί/ές τοποθετούμαστε στην απέναντι πλευρά της αίθουσας (ομάδα Β). Ένας/Μία παίκτης/-τρια της ομάδας Β διαλέγει ένα παιδί της άλλης ομάδας, στην οποία θα απευθυνθεί με τη φράση «γεια σου». Σκοπός της άσκησης είναι να γυρίσει το «παιδί-στόχος», επειδή αισθάνθηκε τη φωνή μας.

Θέμα 1ο: Αισθάνομαι και εκφράζομαι στο παιχνίδι

Μάθημα 2: Παίζουμε στην ομάδα

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:

- Να ελέγχουν την κίνηση του σώματος στον χώρο: οριοθέτηση χώρου - χρόνου, προσανατολισμός στον χώρο, αναγνώριση των κινητικών δυνατοτήτων του σώματος, στάση σώματος, αυτοέλεγχος, επίπεδα κίνησης, λεπτή και αδρή κινητικότητα, πειραματισμός, ψυχοσωματική έκφραση, ισορροπία και ευλυγισία.
- Να εξερευνούν και να αναγνωρίζουν το σώμα και τις αισθήσεις τους σε ποικίλα επίπεδα και ρυθμούς κίνησης.
- Να αποκτήσουν συνείδηση του σώματός τους, των δυνατοτήτων του και της σχέσης του με τον χώρο και με τους άλλους.
- Να εντάσσονται διαλεκτικά και με θάρρος στην ομάδα, αφενός δίνοντας τον απαραίτητο ζωτικό χώρο στους άλλους, αφετέρου υποστηρίζοντας τη δική τους θέση σε αυτήν.
- Να καλλιεργούν τη συνεργασία και την εμπιστοσύνη τους με τα άλλα μέλη της ομάδας.
- Να βελτιώνουν τον λόγο τους και την αφηγηματική τους ικανότητα, και να καλλιεργούν τη λεκτική τους επικοινωνία.

Το πρώτο κουδούνι

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής επισημαίνει ότι τα παιδιά μοιράζονται πράγματα και εμπειρίες που θέλουν να ακουστούν μπροστά στην ομάδα. Πράγματα που τα θεωρούν μυστικά ή επώδυνες εμπειρίες, τα προτρέπουμε να τα μοιραστούν στο κατάλληλο πλαίσιο.

Κάτι για ζέσταμα!

Βαδίσματα με ταχύτητες

Παραλλαγή: Σε επόμενο γύρο, όποιος/α μαθητής/-τρια σταματά, παίρνει μια συγκεκριμένη στάση σώματος, την οποία μόλις την αντιληφθούν οι υπόλοιποι/ες, προσπαθούν να την αντιγράψουν.

Οδηγώ τον τυφλό

Σε περίπτωση που η ομάδα αποτελείται από μονό αριθμό παιδιών, ή ως παραλλαγή/εξέλιξη του παιχνιδιού, ένας οδηγός μπορεί να καθοδηγεί δύο «τυφλούς».

Και τώρα... φώτα, παρακαλώ!

Μια παράξενη μηχανή

Εξέλιξη: δύο μηχανές συνεργάζονται!

Η μία ομάδα/μηχανή βρισκόμαστε στη μία πλευρά της αίθουσας και η άλλη στην άλλη πλευρά. Προχωρούν προς το κέντρο (σημείο συνάντησης) όπου οι δύο μηχανές συγχωνεύονται σε μία! Τι γίνεται μετά;

Θέμα 2ο: Με τους φίλους μου στην ομάδα

Μάθημα 3: Το πρόσωπό μας είναι χαρούμενο πλάι στους άλλους;

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:

- Να στοχάζονται πάνω σε θέματα ανθρώπινων σχέσεων.
- Να γνωρίσουν και να πειραματιστούν με την τέχνη της παντομίμας.
- Να επινοούν μια ιστορία ακολουθώντας συγκεκριμένα βήματα.
- Να αυτοσχεδιάζουν με φαντασία, αυθορμητισμό και συντονισμό με τους άλλους.
- Να συνεργάζονται δημιουργικά στην ομάδα: γνωριμία με τους/τις συμμαθητές/-τριες, αποδοχή των άλλων, εμπιστοσύνη, αυτοπειθαρχία, ενσυναίσθηση, συλλογική συνείδηση και επικοινωνία, φιλόστοργη σκέψη, αρμονική συνύπαρξη στην ομάδα.
- Να εντάσσονται διαλεκτικά και με θάρρος στην ομάδα, αφενός δίνοντας τον απαραίτητο ζωτικό χώρο στους άλλους, αφετέρου υποστηρίζοντας τη δική τους θέση σε αυτήν.
- Να αποδέχονται τους όρους και τους κανόνες συνύπαρξης στην ομάδα.
- Να συμπεριφέρονται με ομαδικό πνεύμα/συλλογική διάθεση στο παιχνίδι.

Κάτι για ζέσταμα!

Λιποθυμώ!

Ως παραλλαγή/εξέλιξη της άσκησης μπορεί να μην ανακοινώνεται κάποιος αριθμός. Όποιος/-α μαθητής/-τρια επιθυμεί, παίρνει την πρωτοβουλία να λιποθυμήσει.

Και τώρα... φώτα, παρακαλώ!

Ιστορία από το καπέλο

Προτεινόμενες λέξεις, σχετικές με τη θεματική ενότητα: φίλος, χαρά, βοήθεια, παραλία, δάσος, βράδυ, νοσοκομείο, τηλέφωνο, αυτοκίνητο, φόβος, έκπληξη, ίχνος, κ.λπ. Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής ή τα ίδια τα παιδιά επιλέγουν τρόπο παρουσίασης της ιστορίας, ανάλογα με τη δυναμική της ομάδας μας (παγωμένη εικόνα, παντομίμα, αυτοσχεδιασμός με λόγια).

Κι έτσι ξεκίνησε μια μεγάλη φιλία

Η _ _ _ _ (ποιος είμαι;) ΗΡΩΑΣ

Χ _ _ _ _ _ (πότε;) ΧΡΟΝΟΣ

Χ _ _ _ _ (πού;) ΧΩΡΟΣ

Δ _ _ _ _ (τι;) ΔΡΑΣΗ

Γλωσσάρι

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής μπορεί να προβάλλει τη σκηνή της παντομίμας «Baptiste pickpockets scene» από την ταινία *Τα παιδιά του Παραδείσου* (1945), η οποία υπάρχει σε γνωστές πλατφόρμες. Η γλώσσα δεν αποτελεί εμπόδιο, καθώς πρόκειται για σκηνή παντομίμας.

Θέμα 2ο: Με τους φίλους μου στην ομάδα

Μάθημα 4: Μιλάμε στους άλλους. Αυτοί μας προσέχουν;

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:

- Να εκφέρουν ένα κείμενο με πολλούς διαφορετικούς τρόπους, νοηματοδοτώντας το διαφορετικά κάθε φορά.
- Να ελέγχουν την αναπνοή τους και να αξιοποιούν τις φωνητικές τους δυνατότητες (ένταση, χροιά, χρώμα).
- Να εκφράζονται με τη μιμική του προσώπου τους και ολόκληρο το σώμα τους και όχι μόνο με τον λόγο.
- Να κατανοούν τα βασικά στοιχεία της επικοινωνίας.
- Να κατανοούν βιωματικά τη λειτουργία της γλώσσας του σώματος.

Κάτι για ζέσταμα

Περπατώ με το φιλαράκι μου

Στο παιχνίδι «Περπατώ με το φιλαράκι μου», εξηγούμε στους μαθητές και τις μαθήτριες πως αφού δώσουν τον εαυτό τους και πάρουν κάποιον άλλο/-η συμμαθητή/-ριά τους, στη συνέχεια κουβαλάνε και δίνουν αυτόν/-ή στον επόμενο παίκτη και αντίστοιχα παίρνουν το άτομο που κουβαλά εκείνος/-η. Αυτό συνεχίζεται για λίγα λεπτά.

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής σταματά το παιχνίδι «Περπατώ με το φιλαράκι μου» ύστερα από λίγη ώρα. Αφού σταματήσει το παιχνίδι, λέει το κάθε παιδί ποιον/α φίλο/η έχει δίπλα του. Πάντοτε κάποιο παιδί «χάνεται» και κάποιο παιδί «πολλαπλασιάζεται». Αυτό μπορεί να αποτελέσει αφορμή για συζήτηση. Μήπως δεν ακούμε προσεκτικά αυτό που μας λένε; Μήπως συμβαίνει κάτι άλλο;

Αν παίξουν μια-δυο φορές το παιχνίδι, ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής μπορεί να πει στα παιδιά να προσθέσουν στοιχεία για τον/τη φίλο/η τους, καθώς τον/τη συστήνουν στους άλλους καλεσμένους. «Από εδώ είναι η φίλη μου η Λάουρα που της αρέσουν τα ταξίδια». Μπορεί να ζητήσει η επιπλέον πληροφορία να είναι ίδια για όλους. Για παράδειγμα, όνομα και φαγητό που του/της αρέσει. Ή όνομα και άθλημα που του/της αρέσει. Η πληροφορία πρέπει να ακολουθεί τον/τη φίλο/η μας στις ανταλλαγές.

Αλαμπουρνέζικα

Τα παιδιά χωρίζονται σε ζευγάρια. Ο πρώτος λέει κάτι σε αλαμπουρνέζικα –μια γλώσσα που σκέφτεται εκείνη την ώρα–, δίνοντας ιδιαίτερη σημασία και στη γλώσσα του σώματος, π.χ. ζητάει εφημερίδα θυμωμένος. Ο άλλος απαντά επίσης στα αλαμπουρνέζικα ανάλογα με ό,τι κατάλαβε και συνεχίζουν έναν σύντομο αυτοσχεδιαστικό διάλογο. Γελάμε και διασκεδάζουμε.

Συζητάμε στην ομάδα για το πώς η γλώσσα του σώματος και ο τόνος της φωνής μπορούν πολλές φορές να μεταφέρουν ένα μήνυμα, ακόμα και αν δεν χρησιμοποιούμε την ίδια γλώσσα.

Ανάμεσα στα θρανία

Ευτυχώς... Δυστυχώς...

Όλη η ομάδα κάθεται σε κύκλο για να αφηγηθεί μια ιστορία φράση φράση. Κάθε φράση ξεκινά με το «Ευτυχώς» και η επόμενη της με το «Δυστυχώς». Προσπαθώ να συγκεντρωθώ στην αλλόκοτη ιστορία που ακούω και προσθέτω και τη δική μου φράση, φροντίζοντας να ακολουθείται το νήμα της ιστορίας.

«Ευτυχώς σήμερα δεν έχουμε σχολείο και θα πάω στο πάρκο. Δυστυχώς όμως ίσως βρέξει. Ευτυχώς η μαμά είπε ότι μπορεί να με πάει στο εμπορικό κέντρο. Δυστυχώς η φίλη μου δεν έχει αυτοκίνητο και δεν θα έρθει μαζί μας. Ευτυχώς θα είμαι με τα αδέρφια μου και θα έχω παρέα. Δυστυχώς είναι μικρά και δεν μπορούμε να δούμε ταινία με υπότιτλους. Ευτυχώς μέσα στο εμπορικό υπάρχει και μια παιδική χαρά. Δυστυχώς μερικές φορές την κλείνουν...»

Το παιχνίδι «Ευτυχώς... Δυστυχώς...» υπάρχει και στο: Μπουγιακάκος, Π., Μώρου, Α., Παπαδημούλης, Χ., Φραγκή, Μ. (2006), *Θεατρική Αγωγή Ε' & ΣΤ' δημοτικού – Βιβλίο δασκάλου*, σελ. 135, ΟΕΔΒ.

Αποκλείεται – Οπωσδήποτε: Χωριζόμαστε σε ζευγάρια και επικοινωνούμε χρησιμοποιώντας μόνο δύο λεξούλες: «αποκλείεται» και «οπωσδήποτε». Θα βγει κάποιο νόημα;

[Στο προαύλιο του σχολείου μας](#)

Το τερατάκι

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής κάνει το τερατάκι και πλησιάζει ένα από τα παιδιά που βρίσκονται στον κύκλο, ενώ αυτός/ή είναι στο κέντρο του κύκλου. Αν προλάβει να ακουμπήσει το παιδί, το παιδί χάνει. Ο μόνος τρόπος να νικήσει το παιδί είναι να κοιτάξει κάποιον απέναντί του στον κύκλο, ο απέναντι να πιάσει το βλέμμα του/της και να φωνάξει δυνατά το όνομά του. Για παράδειγμα, η Ανθή είναι το τερατάκι και πλησιάζει απειλητικά εμένα. Εγώ κοιτάζω την Ηλέκτρα απέναντι. Η Ηλέκτρα πιάνει το βλέμμα μου και φωνάξει δυνατά «Βιβή». Τότε εγώ τη γλιτώνω. Αν η Ηλέκτρα δεν επικοινωνεί και κοιτάει αλλού, τότε χάνω εγώ.

Θέμα 2ο: Με τους φίλους μου στην ομάδα

Μάθημα 5: Μπορούμε να συνεργαστούμε στην ομάδα μας;

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:

- Να αναπτύσσουν δεξιότητες ζωής.
- Να αναγνωρίζουν τις ανάγκες τους και να θέτουν τα όριά τους, ενώ ταυτόχρονα να σέβονται τις ανάγκες και τα όρια των άλλων.
- Να καλλιεργήσουν την αίσθηση του χώρου και του προσανατολισμού.
- Να εντάσσονται διαλεκτικά και με θάρρος στην ομάδα, αφενός δίνοντας τον απαραίτητο ζωτικό χώρο στους άλλους, αφετέρου υποστηρίζοντας τη δική τους θέση σε αυτήν.
- Να αποδέχονται τους όρους και τους κανόνες συνύπαρξης στην ομάδα.
- Να συμπεριφέρονται με ομαδικό πνεύμα/συλλογική διάθεση στο παιχνίδι.
- Να εντοπίζουν και να επιλύουν τα προβλήματα που τους παρουσιάζονται.
- Να καλλιεργούν τη δημιουργικότητά τους.

Το πρώτο κουδούνι

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής συζητά για τη συνεργασία και την ομαδικότητα γενικά, αλλά θίγει και το θέμα της σημασίας της συνεργασίας και της ομαδικής δουλειάς στο θέατρο. Αναφέρουμε –χωρίς πολλή εμβάθυνση– και τις τέχνες που συνεργάζονται για να γίνει μία θεατρική παράσταση. Προσπαθούμε οι απαντήσεις να δομηθούν από τα ίδια τα παιδιά, με όσο μικρότερη παρέμβαση του/της εκπαιδευτικού Θεατρικής Αγωγής γίνεται.

Ανάμεσα στα θρανία

Ήρθε ένα πλοίο από μακριά

Τα παιδιά κάθονται στα θρανία τους και ξέρουν τη σειρά με την οποία θα πάρουν το λόγο. Ξεκινάει ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής λέγοντας, «Ήρθε ένα πλοίο από μακριά,

φορτωμένο με... π.χ. καρύδια». Από τι γράμμα αρχίζουν τα καρύδια; Από Κ, άρα όλα τα παιδιά λένε ουσιαστικά από Κ, όπως *κρεμμύδια, καρέκλες, καφέδες* κ.λπ. Απαγορεύονται τα κύρια ονόματα και δεν πρέπει να επαναλάβουν λέξη που έχει ειπωθεί. Δεν επιτρέπονται υποκοριστικά και ξένες λέξεις. Αν κάποιος/α δεν βρίσκει λέξη ή κάνει λάθος, χάνει, μέχρι να μείνει ένας/μία νικητής/-τρια.

Όσο το παιχνίδι δυσκολεύει, μπορούν τα παιδιά να ζητήσουν τη βοήθεια των συμπαικτών/τριών τους που έχουν βγει από το παιχνίδι. Αν η ομάδα θέλει την πρόκληση, μπορεί να επιλέξει ένα δύσκολο γράμμα, όπως φ, ξ, ζ!

[Στο προαύλιο του σχολείου μας](#)

Αλυσιδωτό κυνηγητό

Ένα παιδί μάς κυνηγάει και όταν πιάνει κάποιον/α, τον/την κρατά από το χέρι και κυνηγάνε μαζί. Έτσι, σιγά σιγά γινόμαστε μία αλυσίδα κυνηγών, μέχρι που πιάνονται όλα τα παιδιά.

Θέμα 3ο: Μπαίνουμε σε ρόλο και κάνουμε κάτι. Μετά σκέφτομαι όσα κάναμε

Μάθημα 6: Εμπυχώνουμε την ομάδα μας

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:

- Να καλλιεργούν τη φαντασία και την αποκλίνουσα σκέψη.
- Να εκφράζονται με λόγο και κίνηση.
- Να επινοούν και να συμμετέχουν σε φαντασιακές, παιγνιώδεις και αυτοσχέδιες σκηνικές δράσεις βιώνοντας τη συνύπαρξη στην ομάδα.
- Να αντιμετωπίζουν στο πλαίσιο ενός θεατρικού ρόλου ένα ζήτημα που απαιτεί λύση με αρμονικό-συναινετικό τρόπο, υπό το πρίσμα της διαλεκτικής του διαλόγου.
- Να αναπτύσσουν την κριτική τους ικανότητα και να αντιμετωπίζουν ζητήματα που απαιτούν λύση με δημιουργικό τρόπο.
- Να εξοικειωθούν με τη θεατρική σύμβαση και τον θεατρικό ρόλο, το περιεχόμενο και τους τρόπους έκφρασής τους.

Σημείωση

Στο σημερινό μάθημα ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής φροντίζει ώστε τα παιδιά να έχουν πιο ενεργό ρόλο στην εμπύχωση του μαθήματος.

Κάτι για ζέσταμα

Πού είναι η Βαρβάρα;

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής ξεκινά να λέει την ιστορία της Βαρβάρας και λέει μόνο το πρώτο μέρος που πήγαν να ψάξουν. Μετά δείχνει παιδιά, να πουν εκείνα τις ιδέες τους.

«Η Βαρβάρα είναι ένα κορίτσι σαν κι εσάς. Πηγαίνει στο σχολείο, τετάρτη δημοτικού, και μένει στο ολόήμερο γιατί οι δικοί της δουλεύουν. Σήμερα στις 4 το απόγευμα, όταν ήρθε η μαμά της να την πάρει, δεν τη βρήκε. Σκέφτηκε ότι μάλλον θα είχε γυρίσει σπίτι με τη μεγάλη της αδελφή, αλλά γυρνώντας σπίτι ούτε εκεί ήταν. Τότε η μαμά της ανησύχησε και ξεκίνησε το ψάξιμο. Ένας συμμαθητής της την είδε που πήγαινε στην παιδική χαρά. Μήπως η Βαρβάρα ξεχάστηκε εκεί με τους φίλους της;

Εμπρός, όλοι να γίνουμε παιδική χαρά. Μεταμορφωνόμαστε σε κούνιες, τσουλήθρες, παγκάκια και χλοοτάπητα.

Η Βαρβάρα δεν ήταν όμως εκεί. Έτσι η μαμά της συνέχισε το ψάξιμο. Κάποιος την είδε στ...»

Μπορεί να πουν *βιβλιοθήκη, πισίνα, θάλασσα, νοσοκομείο, σινεμά, μουσείο* αλλά και κάτι πιο σουρεάλ, π.χ. *φεγγάρι, το εσωτερικό ενός ηφαιστείου*. Έπειτα από κάποιες φορές που επαναλαμβάνεται το παιχνίδι, ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής αφηγείται το τέλος. «Η μητέρα της γύρισε αποκαμωμένη σπίτι. Άνοιξε την πόρτα του δωματίου της Βαρβάρας και τότε την είδε να κοιμάται στο κρεβάτι της! Όλη την ώρα ήταν εκεί! Τι αγωνία πέρασε! Τουλάχιστον γνώρισε όλα τα μέρη που επισκέφτηκε η Βαρβάρα!»

Αυτή η καρέκλα δεν είναι καρέκλα

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής εξηγεί ότι κάθε παιδί που έχει μια ιδέα για το τι θα γίνει η καρέκλα ξεκινά, λέγοντας μια φράση που ταιριάζει στη μεταμόρφωσή της. Η υπόλοιπη ομάδα ακολουθεί την ιδέα και κάνει έναν σύντομο αυτοσχεδιασμό, χρησιμοποιώντας καθένας τη δική του καρέκλα. Η καρέκλα ως ιδέα είναι ενδεικτική. Μπορεί να αντικατασταθεί με οποιοδήποτε άλλο αντικείμενο υπάρχει στον χώρο και το έχουν όλοι. Μαξιλάρι, μπουφάν/ζακέτα, τετράδιο κ.λπ.

Μέσα σ' ένα κολοκύθι...

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής χωρίζει τα παιδιά της τάξης δημιουργώντας δύο υποομάδες. Η μία ομάδα δίνει στην άλλη τον τόπο συνάντησης, το ΠΟΥ. Η άλλη ομάδα,

αφού ακούσει τον τόπο συνάντησης, διαλέγει ποιοι θα μπορούσαν να συναντηθούν εκεί. Αφού η ομάδα διαλέξει ποιοι συναντήθηκαν, κάνει έναν μικρό διάλογο. Προσέχουμε να μη μιλάνε όλοι μαζί.

Στο προαύλιο του σχολείου μας

Παραδοσιακά παιχνίδια

Τα ίδια τα παιδιά σκέφτονται και οργανώνονται για να παίξουν στο προαύλιο ένα παραδοσιακό ομαδικό παιχνίδι που τους αρέσει: μήλα, αγαλματάκια ακούνητα, κλέφτες και αστυνόμοι, ψείρες, ξηρά - θάλασσα. Υπάρχουν πολλά βιβλία με παραδοσιακά παιχνίδια. Ενδεικτικά αναφέρουμε: *Μητέρες Παιδικού Χωριού SOS* (1994), *Παιδικά παιχνίδια από όλο τον κόσμο*, Τζιαμπίρης Πυραμίδα.

Και τώρα... φώτα, παρακαλώ!

Τι θα συνέβαινε εάν...

Η ιδέα γι' αυτή τη δραστηριότητα βασίστηκε στο ομώνυμο κεφάλαιο του βιβλίου του Τζάνι Ροντάρι (2001), *Γραμματική της Φαντασίας*, Μεταίχμιο.

Πρόσθετες πληροφορίες

Ο Σίμος Παπαδόπουλος γράφει για τον εμψυχωτή: «Με τη σωματική του έκφραση και το λόγο του, δημιουργεί περιβάλλον που αποτελεί κίνητρο για τα παιδιά, ώστε να μπουν και να αναπαραστήσουν και να νοηματοδοτήσουν τις δικές τους δράσεις. Έτσι, ο εμψυχωτής παίζει με το σώμα του και την έκφρασή του και δεν δίνει στεγνές οδηγίες και παραγγέλματα για εκτέλεση... αφήνει την φαντασία τους ελεύθερη να δημιουργήσει εικόνες, σχήματα και μορφές» [Παπαδόπουλος, Σ. (2010), *Παιδαγωγική του θεάτρου*, σελ. 173, Αθήνα].

Θέμα 3ο: Μπαίνουμε σε ρόλο και κάνουμε κάτι. Μετά σκέφτομαι όσα κάναμε

Μάθημα 7: Παίζουμε στο θεατρικό παιχνίδι

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:

- Να σέβονται και να αποδέχονται τη διαφορετικότητα και να ενεργούν στην τάξη με όρους συμπερίληψης.
- Να εκφράζονται σωματικά και να έχουν αυτοέλεγχο.
- Να επινοούν και να συμμετέχουν σε φαντασιακές, παιγνιώδεις και αυτοσχέδιες σκηνικές δράσεις βιώνοντας τη συνύπαρξη στην ομάδα.
- Να αντιμετωπίζουν στο πλαίσιο ενός θεατρικού ρόλου ένα ζήτημα που απαιτεί λύση με αρμονικό-συναινετικό τρόπο, υπό το πρίσμα της διαλεκτικής του διαλόγου.
- Να εξοικειωθούν με τη θεατρική σύμβαση και τον θεατρικό ρόλο, το περιεχόμενο και τους τρόπους έκφρασής τους.
- Να διακρίνουν τα γνωρίσματα της προσωπικότητας του ρόλου τους και να πληροφορηθούν τα δεδομένα των συνθηκών βάσει των οποίων θα κατανοούν, θα εξηγούν και θα ερμηνεύουν τα κίνητρα και τη συμπεριφορά του ρόλου τους.
- Να διακρίνουν τα γνωρίσματα της προσωπικότητας του ρόλου τους και να πληροφορηθούν τα δεδομένα των συνθηκών βάσει των οποίων θα κατανοούν, θα εξηγούν και θα ερμηνεύουν τα κίνητρα και τη συμπεριφορά του ρόλου τους.

Κάτι για ζέσταμα!

Λεβιές ταχυτήτων

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής λέει τις ταχύτητες που θα γίνουν οι δράσεις. Είναι σημαντικό στην πράξη να αξιοποιηθεί η πολύ αργή κίνηση (slow motion) και η πολύ γρήγορη (fast forward). Θα μπορούσε επίσης να αφηγείται μια αυτοσχέδια ιστορία που να

αξιοποιούνται οι ταχύτητες της κίνησης. «Το περασμένο Σάββατο αποφάσισα να βγω στην αγορά. Ο καιρός ήταν υπέροχος και (ταχύτητα 3) εγώ περπατούσα στον δρόμο θαυμάζοντας τις στολισμένες βιτρίνες. Ήταν μια καλή ευκαιρία να κοιτάξω τι δώρα θα αγόραζα στους φίλους μου. Σταματούσα (ταχύτητα 1) σε κάθε βιτρίνα για να θαυμάσω τα παιχνίδια (ταχύτητα 1). Καθώς προχωρούσα αργά (ταχύτητα 2), άκουσα να περνάει από τη γωνία ο κύριος με τους λουκουμάδες. Έτρεξα (έτρεξα 4) να τον προλάβω και αγόρασα έναν λουκουμά. Συνέχισα τη βόλτα μου (ταχύτητα 3) απολαμβάνοντας τον λουκουμά μου. Μερικές ψιχάλες με έβρεξαν και επιτάχυνα ελάχιστα (ταχύτητα 4) το βήμα μου. Τότε ήταν που είδα από μακριά ένα γνωστό πρόσωπο. Σταμάτησα (ταχύτητα 1) για να δω καλύτερα. Ναι, ήταν η παλιά μου συμμαθήτρια, η Φοίβη! Έτρεξα (ταχύτητα 5) να την προλάβω! Σταθήκαμε (ταχύτητα 1) και τα είπαμε για λίγο. Η ώρα είχε περάσει και τα μαγαζιά θα έκλειναν. Δεν θα προλάβαινα να αγοράσω δώρα (ταχύτητα 4)...»

Αλλόκοτα περπατήματα

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής μπορεί να επιλέξει διαφορετικά είδη μουσικής που να παραπέμπουν σε διαφορετικές ιδιοσυγκρασίες και διαθέσεις: ζυηρό, μελαγχολικό, αγχωτικό. Οποσδήποτε το τελευταίο μουσικό κομμάτι πρέπει να παραπέμπει σε διάστημα. Ενδεικτικά αναφέρουμε, Βαγγέλης Παπαθανασίου (Μυθωδία), Equinox του Ζαν Μισέλ Ζαρ.

Και τώρα... φώτα, παρακαλώ!

Προσοχή χνάρια!

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής μπορεί να εκτυπώσει τις εικόνες του βιβλίου, να τις βάλει σε έναν φάκελο και να τις κρύψει στην αίθουσα. Ο εξωγήινος μέσω αυτών των εικόνων προσπαθεί να επικοινωνήσει και να αφηγηθεί την ιστορία του. Από πού ήρθε; Τι έγινε εκεί και πώς κατέληξε στη Γη; Πού βρίσκεται αυτή τη στιγμή;

Αφού τα παιδιά απαντήσουν σε αυτά τα ερωτήματα, μέσα από το θεατρικό παιχνίδι και τον ελεύθερο αυτοσχεδιασμό προετοιμάζονται για την επικείμενη συνάντηση με τον εξωγήινο. Έχοντας δει τις εικόνες καταλαβαίνουν ότι προέρχεται από έναν εντελώς

διαφορετικό κόσμο και πρέπει να του μάθουν πολλά για να προσαρμοστεί στη νέα ζωή στη Γη. Περπάτημα, τρόπος έκφρασης των συναισθημάτων, ομιλία, τρόπος χαιρετισμού, μπορούν να του φτιάξουν κι ένα κατάλυμα για να μείνει χρησιμοποιώντας διαθέσιμα υλικά.

Ενώ παίζουν, μπαίνει ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής (τεχνική Δάσκαλος σε ρόλο) με μια ουδέτερη μάσκα παριστάνοντας τον εξωγήινο. Έτσι το θεατρικό παιχνίδι ή ο αυτοσχεδιασμός συνεχίζεται και τα παιδιά μαθαίνουν στον νέο του φίλο όσα πρέπει να μάθει για τη Γη.

Στον μικρό μας κύκλο

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής δίνει πετραδάκια στα παιδιά, ή μικρά κομματάκια χαρτί, που παίζουν τον ρόλο μικρών χαλικιών από τον πλανήτη του εξωγήινου. Αυτά τα «χαλικάκια» τοποθετούνται από τα παιδιά κοντά ή μακριά από την ουδέτερη μάσκα, ανάλογα με το πόσο συμφωνούν ή διαφωνούν με τις προτάσεις του βήματος 6.

Πρόσθετες πληροφορίες

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής μπορεί σε συνεργασία με τον/την εκπαιδευτικό εικαστικών να κατασκευάσουν μάσκες από γυψόγαζα ή άλλα ανακυκλώσιμα υλικά.

Το θεατρικό παιχνίδι είναι μια θεατρική μέθοδος μέσα από την οποία τα παιδιά έρχονται σε επαφή με την τέχνη του θεάτρου. Μέσω του θεατρικού παιχνιδιού οι συμμαθητές γίνονται ομάδα και αναπτύσσεται εμπιστοσύνη και ασφάλεια μεταξύ των μελών της. Η επικοινωνία, η φαντασία, η δημιουργικότητα, η θεατρική έκφραση, ο πειραματισμός και η ανάπτυξη της αισθητικής είναι μόνο μερικά από τα οφέλη στην ανάπτυξη του παιδιού.

Σύμφωνα με τον Κουρετζή (Καστανιώτης, 1991), το θεατρικό παιχνίδι αναπτύσσεται σε τέσσερις φάσεις. Η πρώτη φάση είναι η φάση της απελευθέρωσης και αποτελείται από παιχνίδια που σκοπό έχουν το δέσιμο της ομάδας, την ανάπτυξη σχέσεων εμπιστοσύνης μεταξύ των μελών της, αλλά και τη σωματική ενεργοποίησή τους. «Ο εμπυχωτής μεταξύ άλλων χρησιμοποιεί ποικίλα λεκτικά, μουσικά, ηχητικά και οπτικά ερεθίσματα, αλλά και σύντομες αφηγήσεις, επιχειρώντας να ενεργοποιήσει τη σωματική

κίνηση και έκφραση των παιδιών» [Παπαδόπουλος, Σ. (2007), *Με τη γλώσσα του θεάτρου*, σελ. 25, Κέδρος]. Η πρώτη φάση του θεατρικού παιχνιδιού αναπτύσσεται στο βήμα 3 «Κάτι για ζέσταμα!» στο παρόν μάθημα.

Η δεύτερη φάση είναι η φάση της αναπαραγωγής (Κουρετζής, 1991) ή αλλιώς της δημιουργίας ρόλων και καταστάσεων (Παπαδόπουλος, 2007). Στη φάση αυτή, με αφορμή κάποιο ερέθισμα, τα παιδιά εμπλέκονται σε ένα φανταστικό αυτοσχέδιο παιχνίδι όπου υιοθετούν ρόλους και καταστάσεις. «Σε πολλές περιπτώσεις η δεύτερη φάση μπορεί ν' αρχίσει μ' έναν αυτοσχεδιασμό του εμπυχωτή» [Κουρετζής, Λ. (1991), *Το θεατρικό παιχνίδι*, σελ. 82, Καστανιώτης]. Η δεύτερη φάση εμπεριέχεται στην πρώτη δραστηριότητα του βήματος 5 «Και τώρα... φώτα, παρακαλώ!». «Στη φάση αυτή προσπαθούμε να δώσουμε στα παιδιά ευκαιρίες να γνωρίσουν όχι μόνο το ΕΓΩ που κρύβουν μέσα τους, αλλά και τις συνθήκες μέσα στις οποίες ζουν οι άλλοι» [Κουρετζής, Λ. (2008), *Το θεατρικό παιχνίδι και οι διαστάσεις του*, σελ. 103, Ταξιδευτής].

Η τρίτη φάση του θεατρικού παιχνιδιού ονομάζεται «σκηνικός αυτοσχεδιασμός» (Κουρετζής, 1991). Στη φάση αυτή τα παιδιά παρουσιάζουν ένα από τα θέματα που τους απασχόλησαν στην προηγούμενη φάση. Είναι ένα δρώμενο δομημένο αλλά όχι άκαμπτο. Ακόμα και σε αυτή τη φάση μπορούν να προκύψουν αυτοσχεδιασμοί και αλλαγές. Υπάρχει μια δυναμική αλληλεπίδραση μεταξύ των ρόλων, των παιδιών και του θέματος, η οποία παραμένει ενεργή και σε αυτή τη φάση. «Στη διάρκεια της *σκηνικής δράσης* τα παιδιά ανακαλύπτουν τις προεκτάσεις ενός ρόλου και συνειδητοποιούν τη σχέση τους με τα άλλα πρόσωπα» [Κουρετζής, Λ. (2008), *Το θεατρικό παιχνίδι και οι διαστάσεις του*, σελ. 107, Ταξιδευτής]. Η δραστηριότητα «Θυμάμαι την παράξενη επίσκεψη», του βήματος 5, αποτελεί την τρίτη φάση του θεατρικού παιχνιδιού.

Τέλος, η τέταρτη φάση του θεατρικού παιχνιδιού είναι η αποτίμηση του εργαστηρίου (Παπαδόπουλος, 2007). Τα παιδιά εκτός ρόλου και με τη βοήθεια του εμπυχωτή παρατηρούν και αναλύουν όσα προηγήθηκαν. Κριτικός στοχασμός, παρατηρήσεις και προτάσεις έχουν ενεργό ρόλο σε αυτή τη φάση. «Ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι δραστηριότητες που μπορούν να μετατρέψουν τις σκηνικές δράσεις που προηγήθηκαν σε εικόνες, ήχους, λόγους» [Παπαδόπουλος, Σ. (2007), *Με τη γλώσσα του θεάτρου*, σελ. 26, Κέδρος]. Η τέταρτη φάση του θεατρικού παιχνιδιού αναπτύσσεται στο βήμα 6 «Στον μικρό μας κύκλο».

Θέμα 3ο: Μπαίνουμε σε ρόλο και κάνουμε κάτι. Μετά σκέφτομαι όσα κάναμε

Μάθημα 8: Ερευνούμε στη διερευνητική δραματοποίηση

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:

- Να εξασκούν την παρατηρητικότητα τους και να διευρύνουν τη φαντασία τους.
- Να καλλιεργούν την επαγωγική τους σκέψη.
- Να διερευνούν στο πλαίσιο θεατρικού ρόλου την κοινωνικοπολιτική πραγματικότητα μέσα από βιωματικές, συμμετοχικές, ανακαλυπτικές, κριτικοστοχαστικές, παραστατικές - δραματικές διαδικασίες μάθησης και να οδηγούνται σε νέα κατανόηση.
- Να εκφράζονται με λόγο και κίνηση.
- Να συνεργάζονται δημιουργικά και συντονισμένα στην ομάδα.
- Να αξιοποιούν τεχνικές της διερευνητικής δραματοποίησης, ώστε να αποκτήσουν πίστη στον κόσμο του δράματος.
- Να συνεργάζονται με την ομάδα σε έναν κοινό σκοπό - έργο.
- Να επινοούν και να συμμετέχουν σε φαντασιακές, παιγνιώδεις και αυτοσχέδιες σκηνικές δράσεις βιώνοντας τη συνύπαρξη στην ομάδα με φιλόστοργη σκέψη.

Σημείωση

Το παρόν μάθημα βασίζεται στην ιστορία “All Summer in a Day” του Ray Bradbury και στο εργαστήρι που είχε παρουσιάσει ο Γιάννης Πουταχίδης στο 3ο Διεθνές Συνέδριο του πανελληνίου δικτύου για το θέατρο στην εκπαίδευση «Χτίζοντας γέφυρες» (2003).

Κάτι για ζέσταμα!

Άμπρα κατάμπρα

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής μπορεί για τις πρώτες φορές να ζητήσει από τα παιδιά να μένουν απλώς ακίνητα στο σταμάτημα της μουσικής. Στη συνέχεια βάζει τη συνθήκη της δημιουργίας αντίθετων καταστάσεων. Δίνει οδηγίες με διώνυμα, είτε αντίθετα, είτε που αλληλοσυμπληρώνονται.

Με κόλλησες

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής φροντίζει ώστε να υπάρχει μια σαφής κόκκινη γραμμή που διαχωρίζει το καλοπροαίρετο χιούμορ (μίμηση διάφορων προφορών, ιδιόρρυθμων χαρακτηριστικών) από την κοροϊδία.

Άπνοια, χιόνι, καταιγίδα

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής χρησιμοποιεί το πολύχρωμο ύφασμα «αερόστατο», ή ένα οποιοδήποτε άλλο μεγάλο πανί. Τα παιδιά σε κύκλο κρατούν το πανί και το κουνούν ανάλογα με τις αλλαγές του καιρού που προκύπτουν από την αφήγηση. «Ο καιρός αύριο θα είναι αίθριος και τις πρώτες πρωινές ώρες θα υπάρχει άπνοια. Ο ήλιος θα λάμπει ψηλά στον ουρανό και ελάχιστα σύννεφα θα τον κρύβουν. Μετά το μεσημέρι θα ξεκινήσει ένα ελαφρύ αεράκι, αλλά σε περιοχές κοντά στη θάλασσα ο αέρας θα είναι πιο δυνατός και ίσως υπάρξουν κύματα. Βαθύτερα στον ωκεανό τα κύματα θα είναι πολύ μεγάλα και θα φυσά δυνατά. Την Τρίτη οι άνεμοι θα πνέουν από διαφορετικές κατευθύνσεις με παροδικές νεφώσεις. Στα ορεινά θα υπάρξουν θυελλώδεις άνεμοι και τσουχτερό κρύο. Οι άνεμοι θα κοπάσουν μετά το μεσημέρι και οι πρώτες νιφάδες χιονιού θα πέσουν απαλά στα βουνά».

Ανάμεσα στα θρανία

Εξωγηινάκια ακούνητα

Τα παιδιά καθισμένα στα θρανία τους παγώνουν σε μια περίεργη στάση εξωγήινου. Ανακατεύουν τα μαλλιά τους, χρησιμοποιούν αντικείμενα που έχουν κ.λπ. Ένα παιδί κλείνει τα μάτια και ένας εξωγήινος κάνει μια μικρή αλλαγή στη στάση του (κατεβάζει το χέρι του,

σταυρώνει τα πόδια του, λύνει την αλογοουρά του κ.λπ.). Το παιδί με τα κλειστά μάτια πρέπει να βρει την αλλαγή.

[Στο προαύλιο του σχολείου μας](#)

Έφτασε ο εξωγήινος

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής ακουμπά ένα παιδί που θα γίνεται ο εξωγήινος. Κινείται εξωγήινα και βγάζει παράξενους ήχους. Τα άλλα παιδιά αντιγράφουν τον παράξενο αυτόν εξωγήινο και τον ακολουθούν καθώς κινείται στην αυλή. Σύντομα θα έρθει κάποιος άλλος εξωγήινος που θα πρέπει να ακολουθήσουν. Αν ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής δει ότι η ομάδα είναι έτοιμη, μπορεί να αφήσει την πρωτοβουλία για αλλαγή εξωγήινου στα ίδια τα παιδιά.

[Και τώρα... φώτα, παρακαλώ!](#)

Μία μέρα δύο κόσμοι

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής μπορεί να βάλει μουσική υπόκρουση καθώς παρουσιάζονται οι παγωμένες εικόνες. Ενδεικτικά αναφέρουμε για τη μέρα στην Αφροδίτη τα: «Robert Lippok - Whitesuperstructure – 2011» ή «Massive Attack - Angel (Instrumental Original)».

Η τεχνική της παγωμένης εικόνας επιλέχθηκε για να δοθεί έμφαση στη στάση του σώματος και την έκφραση του προσώπου, οπότε ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής συστήνεται να κατευθύνει την προσοχή των παιδιών σε αυτά τα στοιχεία. Ως εξέλιξη των παγωμένων εικόνων ακολουθεί η τεχνική της ανίχνευσης σκέψης των ηρώων. Τι σκέφτονται; Τι αισθάνονται; Εκφράζονται σε πρώτο πρόσωπο.

[Γλωσσάρι](#)

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής δείχνει εικόνες από διάφορα σκηνικά. Με τις εικόνες βοηθά τα παιδιά να αντιληφθούν ότι τα σκηνικά μπορεί να είναι και πιο αφαιρετικά και δεν αποδίδουν πάντα ρεαλιστικά τον χώρο.

Πρόσθετες πληροφορίες

Η διερευνητική δραματοποίηση είναι μια μέθοδος της παιδαγωγικής του θεάτρου. Μέσω των τεχνικών της ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής έχει τη δυνατότητα να διερευνήσει ένα θέμα. Το πλεονέκτημα της μεθόδου της διερευνητικής δραματοποίησης είναι ότι η μάθηση προκύπτει διαθεματικά, βιωματικά και με την ενεργή εμπλοκή των μαθητών/τριών σε αυτή.

Η διερευνητική δραματοποίηση αναπτύσσεται σε πέντε στάδια [Παπαδόπουλος, Σ. (2010), *Παιδαγωγική του θεάτρου*, σελ. 137, Αθήνα]. Το πρώτο στάδιο περιλαμβάνει παιχνίδια και ασκήσεις, και είναι το στάδιο της δημιουργίας ατμόσφαιρας της ομάδας. Το δεύτερο στάδιο είναι η γνωριμία με το αρχικό περιβάλλον, το οποίο μπορεί να είναι ένα έργο ή ένα άλλο κίνητρο/ερέθισμα. Το τρίτο στάδιο είναι η δημιουργία του θεατρικού νέου περιβάλλοντος με τη διαμόρφωση της ιστορίας και την αξιοποίηση των θεατρικών τεχνικών. Η αξιολόγηση αποτελεί το τέταρτο στάδιο της διερευνητικής δραματοποίησης, ενώ το πέμπτο στάδιο είναι η παρουσίαση. Η παρουσίαση είναι απλή και χωρίς ιδιαίτερη προετοιμασία όσον αφορά τη σκηνική όψη.

Στο παρόν μάθημα χρησιμοποιήθηκαν οι τεχνικές Ηχοτοπίο ή Καταγραφή ήχων περιβάλλοντος (Soundtracking), Ομαδική δημιουργία χώρου (Defining space), Σκηνές ή Στιγμιότυπα (Small-Group Play-Making) και Ανίχνευση σκέψης (Thought tracking). Σύμφωνα με τον Neelands [Neelands, J. (1990), *Structuring Drama Work*, Gambridge University Press], οι τεχνικές του «Ηχοτοπίου» και της «Ομαδικής δημιουργίας χώρου» ανήκουν στις τεχνικές εκείνες που χρησιμοποιούνται για τη δημιουργία περιβάλλοντος (σελ. 9). Η τεχνική «Σκηνές ή στιγμιότυπα» χρησιμοποιείται στη δημιουργία αναπαραστάσεων (Αυδή, 2007, σελ. 94), ενώ η «Ανίχνευση της σκέψης» είναι μια τεχνική που βοηθά στον αναστοχασμό.

Στην τεχνική της «Παραγωγής ήχων» οι συμμετέχοντες παράγουν ήχους προκειμένου να δημιουργήσουν ένα περιβάλλον. Σύμφωνα με τον Neelands (σελ. 10), «χρησιμοποιώντας τους ήχους καλλιτεχνικά και εκφραστικά μπορείς να μεταφέρεις τη διάθεση και την αίσθηση ενός τόπου».

Στη «Δημιουργία χώρου» χρησιμοποιούνται διαθέσιμα υλικά και έπιπλα που υπάρχουν ώστε να στηθεί ο τόπος στον οποίο θα συμβεί το δράμα. Χρησιμοποιώντας

τους διαθέσιμους πόρους με φαντασία ενισχύεται η πίστη στο δράμα (Neelands, 1990, σελ. 13).

Με την τεχνική «Σκηνές ή στιγμιότυπα» οι συμμετέχοντες/ουσες ξεκινούν να χτίζουν τον κεντρικό ρόλο. «Σε μικρές ομάδες σχεδιάζουν, προετοιμάζουν και παρουσιάζουν αυτοσχεδιασμούς ως μέσο για να παρουσιάσουν μια υπόθεση... Μέσα από τους αυτοσχεδιασμούς εκφράζουν πώς έχουν κατανοήσει την κατάσταση και μεταφέρουν τις εμπειρίες τους» (Neelands, 1990, σελ. 38).

Τέλος, μέσω της τεχνικής «Ανίχνευση σκέψης» οι συμμετέχοντες έχουν την ευκαιρία να εκφράσουν τις σκέψεις τους και να «αναπτύξουν μια αναστοχαστική συμπεριφορά απέναντι στη δράση» (Neelands, 1990, σελ. 54).

Θέμα 3ο: Μπαίνουμε σε ρόλο και κάνουμε κάτι. Μετά σκέφτομαι όσα κάναμε

Μάθημα 9: Δοκιμάζουμε θεατρικές τεχνικές

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:

- Να αναγνωρίζουν, να κατονομάζουν και να μοιράζονται τα συναισθήματά τους.
- Να εξοικειωθούν με τη θεατρική σύμβαση και τον θεατρικό ρόλο, το περιεχόμενο και τους τρόπους έκφρασής τους.
- Να διακρίνουν τα γνωρίσματα της προσωπικότητας του ρόλου τους και να πληροφορηθούν τα δεδομένα των συνθηκών βάσει των οποίων θα κατανοούν, θα εξηγούν και θα ερμηνεύουν τα κίνητρα και τη συμπεριφορά του ρόλου τους.
- Να επινοούν και να συμμετέχουν σε φαντασιακές, παιγνιώδεις και αυτοσχέδιες σκηνικές δράσεις, βιώνοντας τη συνύπαρξη στην ομάδα με φιλόστοργη σκέψη.
- Να αντιμετωπίζουν στο πλαίσιο ενός θεατρικού ρόλου ένα ζήτημα που απαιτεί λύση με αρμονικό-συναινετικό τρόπο, υπό το πρίσμα της διαλεκτικής του διαλόγου.
- Να διερευνούν στο πλαίσιο θεατρικού ρόλου την κοινωνικοπολιτική πραγματικότητα μέσα από βιωματικές, συμμετοχικές, ανακαλυπτικές, κριτικοστοχαστικές, παραστατικές-δραματικές διαδικασίες μάθησης και να οδηγούνται σε νέα κατανόηση.
- Να αξιοποιούν τεχνικές διερευνητικής δραματοποίησης για να προσεγγίσουν και να κατανοήσουν σε βάθος τους θεατρικούς ρόλους του έργου.

Σημείωση

Το παρόν μάθημα βασίζεται στην ιστορία “All Summer in a Day” του Ray Bradbury και στο εργαστήρι που είχε παρουσιάσει ο Γιάννης Πουταχίδης στο 3ο Διεθνές Συνέδριο του πανελληνίου δικτύου για το θέατρο στην εκπαίδευση «Χτίζοντας γέφυρες» (2003). Αποτελεί συνέχεια του προηγούμενου μαθήματος.

Το πρώτο κουδούνι

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής μπορεί να δώσει την οδηγία ότι μοιραζόμαστε πράγματα που είναι ασφαλή και θέλουμε να τα μοιραστούμε και να ακουστούν σε όλη την ομάδα. Επίσης, «δεν πετάμε ανθρώπους στη λίμνη», παρά μόνο άσχημες στιγμές.

Κάτι για ζέσταμα!

Σου αρέσει ο γείτονάς σου;

Η δραστηριότητα βασίστηκε στο παιχνίδι «Σ' αρέσει ο γείτονάς σου;» από το βιβλίο: Καραβίτη, Τζ., Σακατζής, Δ., & Χατζηδημητρίου, Π., 2004, *Το Πορτοκάλι με την Περόνη. Υλικό εργασίας. Θεατρικές ασκήσεις και Δημιουργικές Δραστηριότητες*, Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση.

Και τώρα... φώτα, παρακαλώ!

Αναπαριστώντας τη Μάργκοτ

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής, ανάλογα με το μέγεθος του τμήματος, μπορεί να σηκώνει τα παιδιά τμηματικά για να δημιουργήσουν το άγαλμα της Μάργκοτ, λειτουργώντας συμπληρωματικά. Ένα παιδί θα αναπαραστήσει τη Μάργκοτ. Αφού φτιάξουν ένα άγαλμα το οποίο μας καλύπτει σε μεγάλο ποσοστό όλους, ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής τοποθετεί πάνω στο άγαλμα-Μάργκοτ ένα χαρακτηριστικό αξεσουάρ/αντικείμενο (Φουλάρι; Καπέλο; Σκούφο;). Αυτό το αξεσουάρ/αντικείμενο στο εξής θα συμβολίζει τη Μάργκοτ.

Μια μέρα στη ζωή της

Το ιδανικό θα ήταν ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής να φέρει ένα κουτί όπου μέσα θα υπάρχει το απόκομμα της εφημερίδας, το απόκομμα από το ημερολόγιο της Μάργκοτ και το αντικείμενο/αξεσουάρ που χρησιμοποιήθηκε όταν έφτιαξαν το άγαλμα της Μάργκοτ. Ρωτά τα παιδιά σε ποιον φαντάζονται ότι ανήκουν αυτά και τους ζητά να σκεφτούν τρεις παγωμένες εικόνες, βασιζόμενα στις πληροφορίες που αντλούν από αυτό το υλικό.

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής μπορεί να χρησιμοποιήσει στις παγωμένες εικόνες την τεχνική της ανίχνευσης σκέψης. Με αυτόν τον τρόπο θα γίνουν πιο σαφή τα συναισθήματα των ηρώων.

Στον μικρό μας κύκλο

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής, με αφορμή και την παρουσία κοινωνικών λειτουργών στα σχολεία, μπορεί να μιλήσει για το επάγγελμα αυτό στα παιδιά.

Ανεβάζουμε στο... σύννεφο!

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής, αν βρει πρόσφορο έδαφος και τα παιδιά ανταποκριθούν θετικά και με ενδιαφέρον στη δραστηριότητα, μπορεί να αφιερώσει χρόνο για να παρουσιαστούν τα γράμματα αυτά στην τάξη.

Πρόσθετες πληροφορίες

Στο μάθημα αυτό χρησιμοποιήθηκαν οι εξής θεατρικές τεχνικές: Χτίζω τη στάση του ρόλου (Modeling), Μια μέρα στη ζωή (A day in the life), Ανολοκλήρωτο υλικό (unfinished material), Ομαδικό γλυπτό (sculpting), Ανίχνευση σκέψης (Thought tracking), Ρόλος στον τοίχο (Role on the wall), Μανδύας του ειδικού (Mantle of the expert) και Ημερολόγια, γράμματα, άρθρα, μηνύματα (Diaries, letters, journals, messages).

Στην τεχνική «Χτίζω τη στάση του ρόλου» (Modeling), «κάποιος από τους συμμετέχοντες παίρνει θέση στο κέντρο τη αίθουσας ως μοντέλο υποδυόμενος ένα ρόλο του δράματος. Οι συμμετέχοντες καλούνται να φανταστούν τον τρόπο με τον οποίο

στέκεται ο ρόλος... Η ομάδα αποφασίζει ποια από τις προτεινόμενες στάσεις είναι η πιο αντιπροσωπευτική» (Αυδή, 2007, σελ. 87).

Η τεχνική «Μια μέρα στη ζωή» (A day in the life) χρησιμοποιήθηκε για να δείξουν τα παιδιά μια μέρα στη ζωή του ήρωα. Σύμφωνα με τον Neelands (1990, σελ. 27), «η τεχνική αυτή λειτουργεί αναδρομικά από ένα σημαντικό σημείο ώστε να συμπληρώσει τα κενά στην ιστορία του πώς οι χαρακτήρες βρίσκονται στην τωρινή τους κατάσταση». Μέσω της τεχνικής αυτής τα παιδιά χτίζουν τον ρόλο της Μάργκοτ και εξερευνούν πτυχές της ζωής της.

Μέσα από την τεχνική «Ανολοκλήρωτο υλικό» ο δάσκαλος σε ρόλο «παρουσιάζει στοιχεία που δεν βρίσκονται σε πλήρη μορφή, π.χ. ένα απόσπασμα από ένα γράμμα, την αρχή μιας ιστορίας...» (Αυδή, 2017, σελ. 78). Τα παιδιά καλούνται να χτίσουν την ιστορία, βασιζόμενα στις πληροφορίες που τους δίνει το υλικό και γίνονται έτσι οι δημιουργοί του δράματος.

Η τεχνική «Ρόλος στον τοίχο» (Role on the wall), όσον αφορά τις μαθησιακές δυνατότητές της, είναι «ένας αποστασιοποιημένος, αναστοχαστικός τρόπος να κατανοήσουν σε βάθος το ρόλο» (Neelands, 1990, σελ. 11).

Η τεχνική «Μανδύας του ειδικού» (Mantle of the expert) αξιοποιείται ως «δραματική διδακτική μέθοδος ή ως θεατρική τεχνική» (Παπαδόπουλος, 2010, σελ. 267). Σύμφωνα με το Πρόγραμμα Σπουδών για τη Θεατρική Αγωγή, η τεχνική του «Μανδύα του ειδικού» μπορεί να χρησιμοποιηθεί και αναστοχαστικά (παραδείγματα σελ. 27. Επιστημονική ομάδα έργου ΙΕΠ, 2022, «Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα της Θεατρικής Αγωγής στο Δημοτικό, δεύτερη έκδοση», Αθήνα). «Η τεχνική διευρύνει τη γνωστική και συναισθηματική βάση της κοινωνικής μάθησης. Δημιουργεί περιβάλλοντα που καλλιεργούν τον κοινωνικό χαρακτήρα της γνώσης» (Παπαδόπουλος, 2010, σελ. 270-271).

Η τεχνική «Ημερολόγια, γράμματα, άρθρα, μηνύματα» (Diaries, letters, journals, messages) «μπορούν να γραφούν εντός ή εκτός ρόλου ως μέσο αναστοχασμού πάνω στην εμπειρία τους» (Neelands, 1990, σελ. 17).

Στην τεχνική «Ομαδική γλυπτική» σύμφωνα με την Χ. Πολυκάρπου (2012, σελ. 27) «Μια ομάδα ή ένα άτομο από μια ομάδα υιοθετεί τον ρόλο του γλύπτη και μεταμορφώνει

τους ηθοποιούς σε αγάλματα που έχουν συγκεκριμένη στάση ή σχήμα. Το σχήμα αυτό- ρεαλιστικό ή αφαιρετικό- εκφράζει μια συγκεκριμένη πτυχή ενός θέματος ή μιας ιδέας που συζητήθηκε. Η συλλογική δημιουργία του αγάλματος ενθαρρύνει τα μέλη της ομάδας να δώσουν τη δικιά τους ερμηνεία για τα γεγονότα που διαδραματίζονται στο δράμα».

Θέμα 3ο: Μπαίνουμε σε ρόλο και κάνουμε κάτι. Μετά σκέφτομαι όσα κάναμε

Μάθημα 10: Μαθαίνουμε να ρωτάμε. Μαθαίνουμε να απαντάμε

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:

- Να ενισχύουν την ψυχική τους ανθεκτικότητα, χάρις στη στήριξη της ομάδας.
- Να ενεργούν με φιλόστοργο σκέψη, ενσυναίσθηση και ενδιαφέρον για τους άλλους.
- Να εξοικειωθούν με τη θεατρική σύμβαση και τον θεατρικό ρόλο, το περιεχόμενο και τους τρόπους έκφρασής τους.
- Να διακρίνουν τα γνωρίσματα της προσωπικότητας του ρόλου τους και να πληροφορηθούν τα δεδομένα των συνθηκών βάσει των οποίων θα κατανοούν, θα εξηγούν και θα ερμηνεύουν τα κίνητρα και τη συμπεριφορά του ρόλου τους.
- Να επινοούν και να συμμετέχουν σε φαντασιακές, παιγνιώδεις και αυτοσχέδιες σκηνικές δράσεις βιώνοντας τη συνύπαρξη στην ομάδα με φιλόστοργη σκέψη.
- Να αντιμετωπίζουν στο πλαίσιο ενός θεατρικού ρόλου ένα ζήτημα που απαιτεί λύση με αρμονικό-συναινετικό τρόπο, υπό το πρίσμα της διαλεκτικής του διαλόγου.
- Να διερευνούν στο πλαίσιο θεατρικού ρόλου την κοινωνικοπολιτική πραγματικότητα μέσα από βιωματικές, συμμετοχικές, ανακαλυπτικές, κριτικοστοχαστικές, παραστατικές-δραματικές διαδικασίες μάθησης και να οδηγούνται σε νέα κατανόηση.

Σημείωση

Το παρόν μάθημα βασίζεται στην ιστορία “All Summer in a Day” του Ray Bradbury και στο εργαστήρι που είχε παρουσιάσει ο Γιάννης Πουταχίδης στο 3ο Διεθνές Συνέδριο του

πανελληνίου δικτύου για το θέατρο στην εκπαίδευση «Χτίζοντας γέφυρες» (2003). Αποτελεί συνέχεια των μαθημάτων 8 και 9.

Το πρώτο κουδούνι

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής συζητά με τα παιδιά και φροντίζει να φέρει την κουβέντα στο θέμα του σχολικού εκφοβισμού και των μαθητών/τριών που γίνονται σύμμαχοι των παιδιών-θυμάτων, προστατεύοντάς τα. Φροντίζει επίσης να μιλήσει και για το πλέγμα σημαντικών ανθρώπων που μας ενισχύουν στις δύσκολες στιγμές μας (αποτυχίες, απώλειες, μεταβάσεις).

Κάτι για ζέσταμα!

Βόμβες και ασπίδες

Το παιχνίδι «Βόμβες και ασπίδες» ανήκει στα παιχνίδια που ο Μπόαλ σχεδίασε για το Θέατρο του Καταπιεσμένου και το ονομάζει «Ένας άνθρωπος που φοβόμαστε, ένας άνθρωπος που μας προστατεύει» (Boal, 2002, σελ. 141).

Σπρώχνω για να μη νικήσω

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής φροντίζει ώστε τα ζευγάρια να έχουν περίπου την ίδια σωματική διάπλαση. Μπορεί, αντί για ώμους, να γίνει και πλάτη με πλάτη.

Το παιχνίδι «Σπρώχνω για να μη νικήσω» βρίσκεται στο βιβλίο του Μπόαλ (2013, σελ. 141).

Μια χαλαρωτική ιστορία

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής μπορεί να συνεχίσει αυτοσχεδιαστικά την αφήγηση της ιστορίας. Σκοπός της δραστηριότητας είναι τα μέλη της ομάδας να φροντίσουν το ένα το άλλο.

Και τώρα... φώτα, παρακαλώ!

Η Μάργκοτ δεν βλέπει τον ήλιο

Είναι η τεχνική του κύκλου του κουτσομπολιού (Gossip circle). Ο δάσκαλος σε ρόλο φροντίζει να διαδοθούν στην ομάδα (τα μέλη της οποίας βρίσκονται επίσης σε ρόλο) φήμες που θα πάρουν διαστάσεις. «Η τεχνική αυτή χρησιμοποιείται για να εντοπιστούν προκαταλήψεις, συγκρούσεις και αντιθέσεις που πρόκειται να διερευνηθούν στη συνέχεια» (Αυδή, 2007, σελ. 93). Ο δάσκαλος σε ρόλο φροντίζει να τροφοδοτεί και να ενισχύει τα κουτσομπολιά.

Δημιουργούμε δύο παράλληλες σκηνές δράσης. Όλοι/-ες οι μαθητές/-τριες βρίσκονται πάνω στη σκηνή και όσο παίζει η μία σκηνή η άλλη ομάδα παραμένει παγωμένη. Η τεχνική αυτή ονομάζεται «Παράλληλες σκηνές». Σύμφωνα με την Πολυκάρπου «Δύο ή περισσότερες σκηνές, που στην πραγματικότητα θα συνέβαιναν σε διαφορετικά μέρη ή/και διαφορετικούς χρόνους, παίζονται η μια δίπλα στην άλλη. Μια σκηνή μπορεί να παγώσει καθώς οι άλλες ζωντανεύουν. Έτσι, παρακολουθούμε τις εντάσεις και τους συσχετισμούς που υπάρχουν μεταξύ τους». (Πολυκάρπου, 2012, σελ.28).

Στη δεύτερη δραστηριότητα χρησιμοποιείται η δραματική τεχνική «Αυτός ο τρόπος/ ο άλλος τρόπος», προκειμένου να δοθεί περισσότερη έμφαση στις αποφάσεις των μαθητών/-τριών για την εξέλιξη της ιστορίας. «Αυτός ο τρόπος/ ο άλλος τρόπος: Η ίδια σκηνή ή τα ίδια γεγονότα μπορούν να παιχτούν με διαφορετικούς αφηγητές. Ανάλογα με τις προθέσεις και την προοπτική του αφηγητή, το παίξιμο της σκηνής θα είναι ελαφρά διαφοροποιημένο». (Πολυκάρπου, 2012, σελ.26)

Το συμβούλιο της τάξης

Η τεχνική Συμβούλιο (Meetings) είναι μια τεχνική κατά την οποία οι συμμετέχοντες/ουσες σε ρόλο προσπαθούν όλοι μαζί να βρουν λύση σε κάποιο πρόβλημα που έχει προκύψει. «Η τεχνική αυτή δίνει την ευκαιρία στους μαθητές να εξετάσουν ένα θέμα από διαφορετικές πλευρές, να ακούσουν εναλλακτικές προτάσεις και να υποστηρίξουν την άποψή τους με επιχειρήματα [...] προωθεί την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και της δεξιότητας του μαθητή στον προφορικό λόγο» (Αυδή, 2007, σελ. 93).

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής μπαίνει σε ρόλο δασκάλου Αφροδιτιανών, κάνοντας με κάποιον τρόπο εμφανή τη μετάβαση (π.χ. αξεσουάρ, φωνή, κίνηση).

Το θέατρο των εικόνων

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής εξηγεί ότι θέλει μια ομαλή μετάβαση από την εικόνα Α στην Β και από την εικόνα Β στη Γ. Ο σκοπός είναι να δούμε τις εικόνες αυτές με ροή και θεατρικότητα, και όχι να στήσουν τα παιδιά τρεις διαφορετικές παγωμένες εικόνες.

Όπως λέει ο Μπόαλ, «Η εικόνα ποτέ δεν παραμένει στατική [...] η παγωμένη εικόνα είναι απλώς το σημείο εκκίνησης για δράση, η οποία αποκαλύπτεται στη δυναμική διαδικασία, να ζωντανέψεις τις εικόνες και να ανακαλύψεις οποιαδήποτε κατεύθυνση ή πρόθεση εμπεριέχεται μέσα σε αυτές» (Boal, 2002, σελ. xxii).

Πρόσθετες πληροφορίες

Στο ασφαλές πλαίσιο του δράματος τα παιδιά μπορούν να έρθουν σε επαφή με δύσκολα θέματα και να προσπαθήσουν να δώσουν τις δικές τους λύσεις και απαντήσεις. Οι λύσεις αυτές δοκιμάζονται βιωματικά και αυτή είναι η δύναμη του θεάτρου. «... οι ερωτήσεις κινητοποιούν την εφευρετικότητα και κοινωνικότητα της σκέψης και του συναισθήματος, τη συγκέντρωση της προσοχής και καθιερώνουν τη διαλεκτική διερεύνηση των καταστάσεων με την επίλυση προβλημάτων μέσω διαλόγου. Στη θεατρική δημιουργία, τα παιδιά δεν είναι μόνο αποδέκτες ερωτήσεων, αλλά και δημιουργοί τους, που τις απευθύνουν στους άλλους και στον εαυτό τους» (Παπαδόπουλος, 2010, σελ. 317).

Οι ερωτήσεις που τίθενται από τον δάσκαλο σε ρόλο στα παιδιά σε ρόλο καλούν σε στοχασμό πάνω στην κατάσταση. Μέσα από τις ερωτήσεις αυτές αναδεικνύεται η σύγκρουση και το δίλημμα. Τι κάνω όταν είμαι μάρτυρας μιας κατάστασης την οποία δεν εγκρίνω; «Οι στοχαστικές ερωτήσεις του αγγίζουν το συναισθηματικό κόσμο των παιδιών και κινητοποιούν τη σκέψη τους... Ο δάσκαλος, σε ρόλο και εκτός ρόλου τούς ενθαρρύνει να σκεφτούν και να σχεδιάσουν μελλοντικές στάσεις και γεγονότα, αλλά και να αξιολογήσουν μεμονωμένες ανταποκρίσεις και τη συνολική τους εμπειρία» (Παπαδόπουλος, 2010, σελ. 316).

Θέμα 4ο: Τι κάνουμε για να ζωντανέψουμε μια γραμμένη ιστορία στη σκηνή

Μάθημα 11: Πώς να φτιάξουμε ένα θεατρικό έργο ή τι υλικά θέλουμε για να κάνουμε ένα έργο στη σκηνή μας;

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:

- Να έρθουν σε επαφή με έργα της παράδοσής μας και του λαϊκού πολιτισμού.
- Να επιλέγουν –ή να συνδυάζουν– το πραγματικό και το φαντασιακό, το ρεαλιστικό και το ποιητικό.
- Να επινοούν ιστορίες, να τις δραματοποιούν και να τις παρουσιάζουν.
- Να αναλύουν και να αξιολογούν ένα θεατρικό κείμενο.
- Να γράφουν δικά τους δημιουργικά κείμενα.
- Να διακρίνουν τη φύση του δραματικού κειμένου, τις διαφορές του από το λογοτεχνικό κείμενο και τους τρόπους μετατροπής του σε θεατρικό.

Σημείωση

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής θα πρέπει να έχει υπόψη του ότι τα μαθήματα 11 και 12 αποτελούν μια ενιαία ενότητα και το ένα συμπληρώνει το άλλο.

Το πρώτο κουδούνι

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής βάζει ένα παραδοσιακό τραγούδι <http://photodentro.edu.gr/aggregator/lo/photodentro-lor-8521-6161> («Να 'χα νεράντζι»), να δουν κάποια αποκριάτικα δρώμενα, να ακούσουν μια γιαγιά να αφηγείται παραμύθι κ.λπ. Συζητούν για το τι είναι παράδοση και για την άυλη πολιτιστική κληρονομιά του τόπου. Προσπαθεί να κάνει τα παιδιά να συνθέσουν τις πληροφορίες και μόνα τους να δομίσουν την έννοια της παράδοσης.

Κάτι για ζέσταμα!

Παραμύθια της σιωπής

Η δραστηριότητα είναι ουσιαστικά ένας καθοδηγούμενος αυτοσχεδιασμός. Βασίζεται στο παιχνίδι «Της παντομίμας τα παραμύθια» (Τριανταφυλλοπούλου & Έλενα, 2003, σελ. 62). Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής χρησιμοποιεί το παραμύθι ως καμβά και το εμπλουτίζει με λεπτομέρειες και δράσεις που θα ευνοούν την παντομίμα. Επίσης, λόγω της ηλικίας των παιδιών είναι καλό να αξιοποιηθεί και το χιούμορ.

Ένα παράδειγμα: «Η Κοκκινোসκουφίτσα ετοιμάζει το καλάθι για την άρρωστη γιαγιά της. Παίρνει το καλάθι κάτω από το τραπέζι και βάζει προσεκτικά ένα ένα τα αβγά. Πέφτει ένα αβγό και σπάει. Το μαζεύει βιαστικά. Ο σκύλος επιτίθεται στο καλάθι με τα τρόφιμα. Δίνει μάχη μαζί του για να μη φάει τα φαγητά της γιαγιάς. Ο σκύλος αρπάζει ένα σαλάμι και η Κοκκινোসκουφίτσα το τραβάει. Όταν τελικά καταφέρνει να βάλει όλα τα πράγματα στο καλάθι, ξεκινά με μεγάλα βήματα γιατί έχει αργήσει... κ.λπ.»

Και τώρα... φώτα, παρακαλώ!

Μύθι – μύθι, παραμύθι, το κουκί και το ρεβύθι

Η δραστηριότητα αυτή βασίζεται στην τεχνική του black poetry. Είναι ένας εναλλακτικός τρόπος γραφής, μια τεχνική δημιουργικής γραφής. Εστιάζει στην αυτόματη γραφή, όπου οι λέξεις προκύπτουν από το ασυνείδητο χωρίς επεξεργασία.

Αφού προκύψουν οι λέξεις μέσω της τεχνικής αυτής, οι μαθητές/-τριες προχωρούν στη συγγραφή της ιστορίας. Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής θυμίζει τους κανόνες ΠΟΙΟΣ - ΠΟΥ - ΠΟΤΕ - ΤΙ και ΑΡΧΗ – ΜΕΣΗ - ΤΕΛΟΣ. Πρέπει επίσης να φροντίσει να χωριστούν με τέτοιον τρόπο τα παιδιά, ώστε να μην προκύψουν περισσότερες ιστορίες από όσες θα υπάρχει χρόνος να παρουσιαστούν.

Από το χαρτί στη σκηνή

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής θα κάνει λόγο για τα δραματικά στοιχεία, τον χωρισμό σε ενότητες, την εύρεση εικόνων, τη δραματική ένταση και τις συγκρούσεις. Τα στοιχεία αυτά θα πρέπει να εντοπιστούν στα παραμύθια τους, ώστε να αξιοποιηθούν στη

δραματοποίηση. Ο σκοπός είναι να καταλήξουν σε ένα διαλογικό κείμενο με ενδιαφέρον και αρχή, μέση και τέλος.

Ο/ η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής μπορεί να καθοδηγήσει τα παιδιά στη διαδικασία της μετατροπής ενός πεζού κειμένου σε θεατρικό έργο δίνοντάς τους τα βήματα που ακολουθούμε. Διαβάζουμε το κείμενο προσεκτικά. Βρίσκουμε πώς αναπτύσσεται η δράση, δηλαδή από πού ξεκινάει και πώς εξελίσσεται. Υπογραμμίζουμε τα γεγονότα που σηματοδοτούν την ανάπτυξη αυτή και ποιοι τα προκαλούν, πρόσωπα ή άλλα συμβάντα όπως π.χ. μια ξαφνική βροχή που σβήνει έναν χάρτη. Βρίσκουμε σε ποιο χώρο και χρόνο συμβαίνουν όλα. Βρίσκουμε ποια πρόσωπα είναι οι κύριοι υπεύθυνοι για τις μεταβολές της δράσης. Αυτά είναι οι ήρωες, οι πρωταγωνιστές του έργου. Μπορούμε να τους φανταστούμε να μιλούν, να κινούνται, να συγκινούνται, να οραματίζονται, να απελπίζονται. Όλες αυτές οι αντιδράσεις και αλληλεπιδράσεις μεταξύ τους μπορούν να μπουν σε λόγο, όπου χρειάζεται. Έτσι χτίζεται σιγά σιγά ο διάλογος στο θέατρο. Όλες οι πληροφορίες για την δράση πρέπει να μπουν στον διάλογο. Χρειάζεται πολλή δουλειά για να είναι λιτός, καθαρός και να ταιριάζει με τον κάθε χαρακτήρα. Πολλές πληροφορίες δίνονται από τους δευτερεύοντες χαρακτήρες. Έτσι καταλαβαίνουμε ότι όλοι οι ρόλοι στο θεατρικό κείμενο είναι απολύτως απαραίτητοι γιατί φωτίζουν την υπόθεση και ενεργοποιούν τη δράση. Γι' αυτό γράφουμε στο τέλος τους διαλόγους. Όμως αυτό είναι αρκετό για να ανάψουν τα φώτα της σκηνής; Η συνέχεια στο επόμενο μάθημα....

Ανεβάζουμε... στο σύννεφο!

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής μπορεί να συζητήσει για το τι είναι το ραδιοφωνικό θέατρο. Το κρατικό ραδιόφωνο είχε στο πρόγραμμά του εκπομπές ραδιοφωνικού θεάτρου, ιδιαίτερα τα χρόνια πριν από την ανάπτυξη της τηλεόρασης. Το 2020, όταν ξέσπασε η παγκόσμια επιδημία covid-19, το ραδιοφωνικό θέατρο αναβίωσε, καθώς οι συνθήκες εγκλεισμού δεν ευνοούσαν τις διά ζώσης θεατρικές συναντήσεις. Δείγματα ραδιοφωνικού θεάτρου από μαθητικές ομάδες υπάρχουν αναρτημένα στο Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο/υπηρεσίες βίντεο:

https://video.sch.gr/search/mediamosa_sb/%CF%81%CE%B1%CE%B4%CE%B9%CE%BF%CF%86%CF%89%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CF%8C%20%CE%B8%CE%AD%CE%B1%CF%84%CF%81%CE%BF.

Πρόσθετες πληροφορίες

Σύμφωνα με την Άλκηστη (1998, σελ. 42-45), η δραματοποίηση είναι μια παιδαγωγική μέθοδος μέσα από την οποία τα παιδιά μεταλλάσσουν τις εμπειρίες τους και εκφράζονται σωματικά και λεκτικά. Η δραματοποίηση χωρίζεται σε τρία στάδια. Την εισαγωγή στη δραματοποίηση, την καθαυτό δραματοποίηση και την αξιολόγηση. Η εισαγωγή στη δραματοποίηση είναι «γενικότερο στάδιο προετοιμασίας, που αφορά σε ποικίλες και επιμέρους εκφράσεις [...] κάθε απόπειρα όμως προς δραματοποίηση μπορεί ν' αρχίζει από το στάδιο αυτό της προετοιμασίας με το πρόγραμμα των ασκήσεων» (Άλκηστις, 1998, σελ. 43).

Η καθαυτό δραματοποίηση ξεκινά με την παροχή ερεθίσματος ώστε να δημιουργηθεί μια ιστορία και τελειώνει με την ολοκλήρωση της ιστορίας αυτής.

Τέλος, το στάδιο της αξιολόγησης ακολουθεί την καθαυτό δραματοποίηση και συζητείται από την ομάδα η διαδικασία καθώς και τα συναισθήματά τους από τη βίωση της εμπειρίας. «Η αξιολόγηση αυτή μπορεί να έχει πολλές μορφές. Μπορεί να είναι συζήτηση σε κύκλο, ζωγραφική, κ.λπ.» (Άλκηστις, 1998, σελ. 43).

Η Άλκηστις (1998, σελ. 44-46) χωρίζει την καθαυτό δραματοποίηση σε πέντε στάδια, την αφόρμηση, τον χωρισμό σε ρόλους, το στάδιο της προετοιμασίας, το στάδιο της σύνθεσης και το στάδιο της έκφρασης. Τα στάδια αυτά ακολουθήσαμε κι εμείς στη δομή των δοσμένων δραστηριοτήτων.

Η προετοιμασία της θεατρικής παράστασης ξεκινά με την επιλογή ενός θέματος που προκύπτει φυσικά από τις συζητήσεις των μαθητών/-τριών. Είναι ένα θέμα που τους/τις αγγίζει, τους/τις συγκινεί ή για το οποίο έχουν απορίες. Μπορεί να είναι ένα λογοτεχνικό ή θεατρικό έργο, μια αληθινή ιστορία, ένα ιστορικό γεγονός ή ακόμα και κάποια γενική ανησυχία που αναφέρεται στην τάξη. Η επιλογή του θέματος δεν είναι τυχαία. Έχει μεγάλη σημασία για τους μαθητές/-τριες και λειτουργεί ως αντανάκλαση των σκέψεων και των συναισθημάτων τους. Οι αυτοσχεδιασμοί και οι ομαδικές συζητήσεις για βιωματικές ασκήσεις βοηθούν στη μετατροπή του θέματος σε δραματική πλοκή.

Θέμα 4ο: Τι κάνουμε για να ζωντανέψουμε μια γραμμένη ιστορία στη σκηνή

Μάθημα 12: Παίζουμε το έργο που φτιάξαμε στη σκηνή μας

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:

- Να αντιληφθούν τη σημασία του εικαστικού πλαισίου στο σκηνικό θέαμα.
- Να συμμετέχουν ως συνεργάτες και συνδημιουργοί σε κάποιο σκηνικό θέαμα (ηθοποιός, βοηθός σκηνογράφου, ενδυματολόγου ψιμυθιολόγου, μουσικός κ.ά.), συνειδητοποιώντας τη σημασία των παραπάνω ειδικοτήτων στη λειτουργία της παράστασης.
- Να κρίνουν μια θεατρική παράσταση και να διατυπώνουν γραπτά ή προφορικά τις εμπειρίες τους από αυτή, με ευαισθησία στην τέχνη, για αποτίμηση και παραγωγή καλλιτεχνικών έργων.
- Να αποκτήσουν την ικανότητα αισθητικής συγκίνησης από τη συμμετοχή/παρακολούθηση θεατρικής παράστασης.
- Να αντιληφθούν τη σημασία του εικαστικού πλαισίου στο σκηνικό θέαμα.
- Να δίνουν σε έναν ρόλο σκηνική υπόσταση με τη βοήθεια του κοστουμιού και του μακιγιάζ.

Σημείωση

Το μάθημα αυτό αποτελεί συνέχεια του μαθήματος 11. Τα παιδιά θα δραματοποιήσουν την ιστορία που έγραψαν στο προηγούμενο μάθημα.

Κάτι για ζέσταμα!

Η ηχώ

Είναι μια άσκηση για την ένταση και τη δυναμική της φωνής. Μέσω του παιχνιδιού αυτού, τα παιδιά συνειδητοποιούν βιωματικά την απόσταση και την ίδια στιγμή επικοινωνούν μεταξύ τους με όχημα τη φωνή.

Ανάμεσα στα θρανία

Η διάλεξη

Κάθε παιδί σηκώνεται και μιλά για ένα λεπτό και χωρίς παύσεις για ένα θέμα που του δίνεται εκείνη τη στιγμή. Θα πρέπει να έχει ύφος ειδικού που δίνει μια διάλεξη σε εξειδικευμένο ακροατήριο. Παραδείγματα θεμάτων διάλεξης: Τα γεμιστά/Η καινούργια μου ανακάλυψη/Νέος κανονισμός σε κάποιο άθλημα/Το γαλλικό μπουλντόγκ.

Στο προαύλιο του σχολείου μας

Χάθηκε / Δεν χάθηκε

Δύο παιδιά βρίσκονται το ένα απέναντι από το άλλο. Τους χωρίζει αρκετή απόσταση. Το ένα παιδί μπορεί να πει μονάχα «Χάθηκε» και το άλλο παιδί μπορεί να απαντήσει μονάχα «Δεν χάθηκε». Προχωρούν το ένα προς το άλλο λέγοντας μόνο αυτές τις δύο φράσεις. Καθώς ο διάλογος επαναλαμβάνεται ανάμεσα στα δύο πρόσωπα, ανεβαίνει η ένταση (φωνής, σώματος, συναισθήματος). Άλλες φράσεις θα μπορούσαν να είναι: «Θα πάω/Δεν θα πας», «Θα παίξω/Δεν θα παίξεις», «Θα διαβάσεις/Δεν θα διαβάσω».

Θέμα 5ο: Η θεατρική σκηνή μας

Μάθημα 13: Ποιοι είμαστε και τι ζητάμε στη σκηνή;

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:

- Να γνωρίσουν βιωματικά το είδος του θεατρικού αναλογίου.
- Να αναλύουν και να ανασυνθέτουν ένα δοσμένο θέμα/κείμενο, το οποίο εμπεριέχει μία ή περισσότερες καταστάσεις, στάσεις και συμπεριφορές.
- Να συνειδητοποιήσουν τον θεατρικό/σκηνικό χώρο και χρόνο.
- Να βιώσουν τη λειτουργία της στοχαστικής, θεατρικής διερεύνησης ως προϋπόθεση για τη σκηνική πράξη.
- Να τοποθετούνται κριτικά σε θέματα της δραματικής πλοκής, των συγκρούσεων και των θεατρικών καταστάσεων σε σχέση με τα δρώντα πρόσωπα/ήρωες του έργου.
- Να αντιληφθούν τη σημασία του εικαστικού πλαισίου στο σκηνικό θέαμα.
- Να αποκτούν συνείδηση της συνθετότητας και της λειτουργίας των κωδίκων/σημείων της όψης, καθώς μπορεί: να δηλώνουν αντιλήψεις, συναισθήματα, συμπεριφορές, κοινωνικές καταστάσεις, να δημιουργούν την αναγκαία ατμόσφαιρα, να υπογραμμίζουν τον διάλογο, να μεταφέρουν τους συμμετέχοντες-θεατές στον δραματικό χώρο και χρόνο. Κυρίως να υπηρετούν τη συνεργασία με όλους τους υπόλοιπους κώδικες ώστε να επιτυγχάνεται η επαρκέστερη επικοινωνία με τον θεατή.
- Να έρθουν σε επαφή με ένα απόσπασμα κειμένου της σαιξπηρικής δραματουργίας.

Κάτι για ζέσταμα!

Έρχομαι εκεί που κάθεσαι

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής τονίζει στα παιδιά ότι ο αυτοσχεδιασμός είναι αυθόρμητος και δεν συνεννοούνται μεταξύ τους. Θα πρέπει να έχουν την προσοχή τους, ώστε να εισπράττουν τη δράση και την ενέργεια του άλλου, και να αντιδρούν ανάλογα.

Πρόσθετες πληροφορίες

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής θα μπορούσε να αφιερώσει χρόνο να δείξει σκηνικά και μακέτες σκηνικών. Θα μπορούσε το μάθημα αυτό να γίνει διαθεματικά με το μάθημα των Εικαστικών και να κατασκευαστούν εκεί οι μακέτες σκηνικών. Μια ιδέα για μακέτα σκηνικού υπάρχει μετά το πρώτο λεπτό, στο βίντεο της εκπαιδευτικής πλατφόρμας του Φωτόδεντρου.

(Η σκηνή και η σκηνογραφία στον 18ο αιώνα)

<http://photodentro.edu.gr/v/item/video/8522/348>

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής θα μπορούσε επίσης να κάνει αναφορά στα ψηφιακά σκηνικά παραστάσεων και να δείξει παραδείγματα θεατρικών παραστάσεων με ψηφιακά σκηνικά.

Προτείνουμε το διαδραστικό παιχνίδι από την εκπαιδευτική πλατφόρμα του Φωτόδεντρου σχετικά με τον δραματικό, σκηνικό και θεατρικό χώρο.

(Πώς διακρίνουμε τον χώρο στο θέατρο; Αντιστοίχιση)

<http://photodentro.edu.gr/aggregator/lo/photodentro-lor-8521-10899>

Θέμα 5ο: Η θεατρική σκηνή μας

Μάθημα 14: Οργανώνουμε μια θεατρική παράσταση

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:

- Να μάθουν να χαλαρώνουν το σώμα τους και να προθερμαίνουν τη φωνή τους.
- Να συνειδητοποιήσουν τον θεατρικό/σκηνικό χώρο και χρόνο.
- Να εξοικειωθούν με την έννοια της υποκριτικής και του ηθοποιού, τη σχέση του θεατρικού παιχνιδιού με τη θεατρική παράσταση.
- Να κατανοούν τον οπτικοακουστικό ρυθμό και τη μορφή ενός θεατρικού δρώμενου ή μιας θεατρικής παράστασης.
- Να αντιληφθούν τη σημασία του εικαστικού πλαισίου στο σκηνικό θέαμα.
- Να βιώσουν τη θεατρική δραστηριότητα και τους συντελεστές της.
- Να ψυχαγωγούνται από την εμπειρία του θεάτρου.
- Να προσεγγίζουν το θέατρο ως μορφή καλλιτεχνικής έκφρασης και επικοινωνίας.
- Να αντιμετωπίζουν με αποτελεσματικότητα δυσκολίες και απρόοπτα.

Κάτι για ζέσταμα!

Ιστορία σε τέσσερις ήχους

Στόχος της δραστηριότητας είναι να μπουν τα παιδιά στη διαδικασία να ντύσουν ηχητικά θεατρικές σκηνές. Πέρα από τα τραγούδια και τη μουσική θα μπορούσε σε μια θεατρική παράσταση να υπάρχει ηχητική πλαισίωση που να έχουν δημιουργήσει με έμπνευση και φαντασία τα ίδια τα παιδιά. Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής θα προτείνει στα παιδιά να χρησιμοποιήσουν καθημερινά αντικείμενα και με αυτά προσπαθούμε να παραγάγουμε αυτοσχέδιο ήχο. Μια ιδέα για το πώς γίνεται η δραστηριότητα αυτή μπορείτε να βρείτε στις

υπηρεσίες βίντεο της πλατφόρμας του Πανελληνίου Σχολικού Δικτύου («Φτιάχνω μια ηχοϊστορία»).

<https://video.sch.gr/asset/detail/t1ZP5CDHXfhLNcRPTJYHaryH>

Η πρόσκλησή μας

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής μπορεί να κάνει τη δραστηριότητα αυτή και διαδραστικά μαζί με τα παιδιά χρησιμοποιώντας την εκπαιδευτική πλατφόρμα Φωτόδεντρο («Φτιάχνοντας τη δική μας θεατρική πρόσκληση»).

<http://photodentro.edu.gr/aggregator/lo/photodentro-lor-8521-11325>

Και τώρα... φώτα, παρακαλώ!

Το δάσος ζωντανεύει

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής φροντίζει να έχει φέρει υλικά που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην παραγωγή ήχων, όπως αλουμινόχαρτο, κουτάλια, λαλίτσα, εφημερίδες κ.λπ.

Ανεβάζουμε... στο σύννεφο!

Η δημιουργία αφίσας μπορεί να γίνει διαθεματικά με το μάθημα ΤΠΕ ώστε τα παιδιά να έρθουν σε επαφή με την ψηφιακή διάσταση της δημιουργίας αφίσας.

Στην εκπαιδευτική πλατφόρμα Φωτόδεντρο υπάρχει ενότητα δημιουργίας θεατρικής αφίσας («Φτιάχνοντας τη δική μας αφίσα»).

<http://photodentro.edu.gr/aggregator/lo/photodentro-lor-8521-11324>

Πρόσθετες πληροφορίες

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής θα μπορούσε να μιλήσει στα παιδιά για τις προλήψεις που σχετίζονται με την τύχη και την ατυχία στις παραστάσεις. Π.χ. λέγεται ότι, όταν η γενική πρόβα πάει καλά, τότε η πρεμιέρα δεν θα έχει επιτυχία. Ή ότι είναι

γρυσουζιά να ευχόμαστε καλή επιτυχία πριν από την παράσταση. Θα μπορούσε επίσης να ρωτήσει μαθητές/-τριες από άλλες χώρες και πολιτισμούς για το τι εύχονται στον τόπο τους πριν από την παράσταση. Π.χ. στην Αγγλία λένε “Break a leg”. Στην Τσεχία, «Σπάσε τον σβέρκο σου».

Θέμα 5ο: Η θεατρική σκηνή μας

Μάθημα 15: Στη γιορτή του σχολείου

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:

- Να πειραματίζονται με τη δραματοποίηση έργων άλλων μορφών τέχνης, όπως τραγουδιών και πινάκων ζωγραφικής.
- Να προσεγγίζουν το θέατρο με τη συμμετοχή τους σε έρευνα.
- Να χρησιμοποιούν τη δημιουργική συνδρομή της ψηφιακής τεχνολογίας στη σκηνική λειτουργία του θεάτρου.
- Να χρησιμοποιούν διαφορετικές μορφές θεάτρου και θεατρικές τεχνικές για εμπλουτισμό των σχολικών γιορτών.
- Να αξιοποιούν τεχνικές του σωματικού θεάτρου σε μια παράσταση.
- Να ψυχαγωγούνται από την εμπειρία του θεάτρου.
- Να προσεγγίζουν το θέατρο ως μορφή καλλιτεχνικής έκφρασης και επικοινωνίας.
- Να συμμετέχουν στον κόσμο του θεάτρου και του θεάματος με τα είδη και τις μορφές του.
- Να συνδυάζουν στοιχεία και κώδικες από άλλες τέχνες (μουσική, ζωγραφική, γλυπτική, κινηματογράφος) προκειμένου να δημιουργούν ένα σύνθετο σκηνικό αποτέλεσμα, που περιλαμβάνει σωματική κίνηση και έκφραση, λόγο, μουσική, ήχους, εικόνες, χρώματα, κατασκευές.
- Να συνδυάζουν στοιχεία και κώδικες από άλλες τέχνες (μουσική, ζωγραφική, γλυπτική, κινηματογράφος) προκειμένου να δημιουργούν ένα σύνθετο σκηνικό αποτέλεσμα, που περιλαμβάνει σωματική κίνηση και έκφραση, λόγο, μουσική, ήχους, εικόνες, χρώματα, κατασκευές.

Σημείωση

Σε ένα πολυθέαμα ο τίτλος πρέπει να είναι ενδεικτικός της εστίασης που θα έχει η γιορτή. Στο μάθημα αυτό ο τίτλος θα μπορούσε να είναι «Η 25η Μαρτίου στην τέχνη».

(Ανακτήθηκε από <https://theodoregrammatas.com/el/%CF%84%CE%BF-%CF%80%CE%BF%CE%BB%CF%85%CE%B8%CE%AD%CE%B1%CE%BC%CE%B1/>)

Κάτι για ζέσταμα!

Πολεμώντας την ιστορία

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής μπορεί, μετά τις παγωμένες εικόνες, να προχωρήσει και σε δραματοποίηση, με αφορμή τον πίνακα. Επειδή πρόκειται για σκηνή μάχης και θα υπάρξει ένταση, προτείνεται η αργή κίνηση (slow motion) με υποβλητική μουσική.

Και τώρα... φώτα, παρακαλώ!

Ο πίνακας μιλάει

Γι' αυτή την τεχνική χρειάζεται να χρησιμοποιήσουμε ένα πολύ λεπτό και διάφανο ύφασμα (π.χ. τούλι). Το στερεώνουμε τεντωμένο μπροστά στη σκηνή και προβάλλουμε τον πίνακα με τον προτζέκτορα πάνω στο πανί. Τα παιδιά βρίσκονται πίσω από το ύφασμα κι έτσι μοιάζουν μέρος της εικόνας. Ο φωτισμός με φακούς πίσω από το πανί θα βοηθήσει ώστε τα παιδιά να φαίνονται καλύτερα.

Στον μικρό μας κύκλο

Οι τέχνες που συνεργάζονται σε μια παράσταση πολυθεάματος είναι το θέατρο σε διάφορες μορφές του (αναλόγιο, σκετς, παράσταση), η ζωγραφική, η μουσική, ο χορός, η λογοτεχνία, η φωτογραφία και στοιχεία διαφόρων μεικτών σύγχρονων μορφών, όπως, για παράδειγμα, η performance, το devised theatre και το video art.

Στο παζλ του πολυθεάματος τα παιδιά θα καταγράψουν τις βασικές μορφές τέχνης που τους είναι γνωστές: θέατρο, ζωγραφική, μουσική, χορός, λογοτεχνία.

Πρόσθετες πληροφορίες

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής μπορεί να κάνει μια μικρή έρευνα στο διαδίκτυο για την τοπική ιστορία και πώς η περιοχή του/της συνδέεται με την Ελληνική Επανάσταση του 1821. Στη συνέχεια τα αποτελέσματα της έρευνας μπορούν να αποδοθούν σε ένα μικρό θεατρικό κείμενο.

Η ιστορία της Στ' Δημοτικού πραγματεύεται την Ελληνική Επανάσταση του 1821. Οι κλέφτες και οι αρματολοί ήταν ένοπλες ομάδες που ζούσαν σε βουνά και αντιστέκονταν στους Τούρκους. Η παρακάτω πηγή αναφέρεται στους κλέφτες και πώς αντιμετώπιζονταν από την κοινωνία της εποχής. Τα παιδιά διαβάζουν την παρακάτω πηγή και γράφουν έναν πιθανό διάλογο μεταξύ ενός πατέρα και του γιου του λίγο πριν ο γιος φύγει από το σπίτι για να γίνει κλέφτης στο βουνό. Στη συνέχεια δραματοποιούν τον διάλογο.

Κολιόπουλος, Ι., Καλλιανιώτης, Α., Μιχαηλίδης, Ι., & Μηνάογλου, Χ., *Ιστορία του νεότερου και σύγχρονου κόσμου*, Διόφαντος.

Τι ήταν οι κλέφτες

«Το “κλέφτης” ήταν καύχημα. Έλεγε “είμαι κλέφτης” και η ευχή των πατέρων ενός παιδιού ήταν να γίνει κλέφτης. Το “κλέφτης” εβγήκε από την εξουσία. Είς του πατρός μου τον καιρό, ήταν ιερό πράγμα να πειράζουν Έλληνα. Και όταν οι κλέπται ήρχοντο εις συμπλοκή με τους Τούρκους, όλοι οι γεωργοί άφηναν το ζευγάρι*, και επάγαιναν να βοηθήσουν τους κλέπτας. Είς τας ημέρας μου επειράζοντο* και Έλληνες ομοφρονούντες* με τους Τούρκους. Όταν ήλθε ο Ανδρούτσος, ο πατέρας του Οδυσσέως, εγνωρίσθηκα εις την Μάνη, και τον εσυντρόφευσα έως εις την Κόρινθο. Είς τον κατατρεγμό μας, διά δεκαπέντε ημέραις ούτε κοιμώμεθα ούτε ετρώγαμε, εσώσαμε τα φουσέκια*, καθημέρα πόλεμο».

Κολοκοτρώνη Απομνημονεύματα, Καταγραφή Γ. Τερτσέτη, επιμέλεια Τάσος Βουρνάς, Αθήνα 1983, σελ. 64.

- * το ζευγάρι = τις αγροτικές εργασίες
- * επειράζοντο = τιμωρούνταν
- * ομοφρονούντες = αυτοί που συνεργάζονταν
- * εσώσαμε τα φουσέκια = ξοδέψαμε τα πυρομαχικά

Θέμα 6ο: Στον κόσμο του θεάτρου και του πολιτισμού

Μάθημα 16: Είμαστε θεατές στο θέατρο, στο μουσείο, σε μια αίθουσα τέχνης

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:

- Να συμμετέχουν στον κόσμο του θεάτρου και του θεάματος με τα είδη και τις μορφές του.
- Να κρίνουν μια θεατρική παράσταση και να διατυπώνουν γραπτά ή προφορικά τις εμπειρίες τους από αυτή, με ευαισθησία στην τέχνη, για αποτίμηση και παραγωγή καλλιτεχνικών έργων.
- Να αποκτήσουν την ικανότητα αισθητικής συγκίνησης από τη συμμετοχή/παρακολούθηση θεατρικής παράστασης.
- Να ψυχαγωγούνται από την εμπειρία του θεάτρου.
- Να προσεγγίζουν το θέατρο ως μορφή καλλιτεχνικής έκφρασης και επικοινωνίας.
- Να στοχάζονται πάνω σε θέματα αισθητικής.
- Να καλλιεργούν κουλτούρα θεατή και επισκέπτη σε καλλιτεχνικούς και πολιτιστικούς χώρους.
- Να αποκτήσουν συνείδηση θεατή, να κατανοούν, να απολαμβάνουν και να κρίνουν το σκηνικό θέαμα, έχοντας τη δυνατότητα να εκφράσουν γραπτά ή προφορικά την άποψή τους.

Κάτι για ζέσταμα!

Το αγαπημένο μου αντικείμενο σε μουσείο

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής έχει ζητήσει από την προηγούμενη φορά στα παιδιά να φέρουν από το σπίτι τους ένα αγαπημένο αντικείμενο. Το αντικείμενο αυτό θα πρέπει να το φέρουν με την έγκριση των γονιών τους και λαμβάνοντας υπόψη τους κανόνες του σχολείου. Τους προτρέπουμε να φέρουν ένα αντικείμενο που να έχει συναισθηματική αξία

για τους ίδιους και να θέλουν να το παρουσιάσουν στους άλλους. Αν κάποιο παιδί ξεχάσει να φέρει αντικείμενο, μπορούμε να προτείνουμε να εκθέσει ένα αντικείμενο που έχει στην τσάντα του.

Οι παρουσιάσεις μπορούν να γίνουν και σε ομάδες.

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής μπορεί να μιλήσει στα παιδιά για τον ρόλο του ξεναγού στα μουσεία και για το πώς στήνεται μια έκθεση, με βάση τον θεματικό άξονα και την αισθητική. Αν έχει χρόνο, μπορεί να τους δείξει και εικόνες από εκθέσεις έργων τέχνης.

Τρεις ψεύτες βοσκοί

Ιστορία ψεύτη βοσκού: Είναι ο μύθος του Αισώπου όπου ένας νεαρός βοσκός επειδή έπληττε την ώρα που βοσκούσε τα πρόβατά του, σκάρωσε μια φάρσα στους χωρικούς. Σήμανε συναγερμό πως πλησιάζει λύκος στα πρόβατα. Οι χωρικοί έσπευσαν να τον βοηθήσουν. Όταν κατάλαβαν ότι τους κορόιδεψε, θύμωσαν. Ακόμα περισσότερο θύμωσαν, όμως, όταν επανέλαβε τη φάρσα του δεύτερη φορά. Όταν ο λύκος εμφανίστηκε στ' αλήθεια και έντρομος ο βοσκός άρχισε να καλεί σε βοήθεια, δεν εμφανίστηκε κανείς...

Και τώρα... φώτα, παρακαλώ!

Τα καλύτερα στιγμιότυπα

Η θεατρική παράσταση δεν είναι ανάγκη να είναι επαγγελματική. Μπορεί να είναι μια σχολική παράσταση ή αν δεν υπάρχει ανάλογη εμπειρία, μία παράσταση που παρακολούθησαν στο διαδίκτυο.

Πρόσθετες πληροφορίες

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής προβάλλει ένα απόσπασμα από μια θεατρική παράσταση, από τρεις διαφορετικές παραστάσεις με διαφορετική σκηνοθεσία, π.χ. το χορικό από τους Όρνιθες του Αριστοφάνη. Τα παιδιά παρακολουθούν και στη συνέχεια συγκρίνουν τα τρία αποσπάσματα.

Θέμα 6ο: Στον κόσμο του θεάτρου και του πολιτισμού

Μάθημα 17: Το θέατρο από την αρχαία Ελλάδα μέχρι σήμερα

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:

- Να αναπτύξουν τη θεατρική τους παιδεία μέσα από ιστορικές περιόδους και θεατρικά είδη.
- Να γνωρίσουν βασικά στοιχεία της *commedia dell'arte* και να πειραματιστούν σκηνικά με τους τύπους της.
- Να γνωρίσουν βασικούς σταθμούς της παγκόσμιας ιστορίας θεάτρου.
- Να συμμετέχουν βιωματικά σε μια ομαδική θεατρική τελετουργία.
- Να συνειδητοποιήσουν τη σημασία της πολιτιστικής μας κληρονομιάς για την τέχνη του θεάτρου.

Και τώρα... φώτα, παρακαλώ!

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής μπορεί να δείξει αποσπάσματα έργων του Σαίξπηρ. Από τη βιβλιοθήκη του BBC κυκλοφορούν έργα του Σαίξπηρ διασκευασμένα για παιδιά. Στην εκπαιδευτική πλατφόρμα του Φωτόδεντρου υπάρχουν τόσο βιογραφικά στοιχεία για τον Σαίξπηρ όσο και διαδραστικά παιχνίδια.

(Βιογραφικά στοιχεία για τον Σαίξπηρ)

<http://photodentro.edu.gr/aggregator/lo/photodentro-educationalvideo-8522-352>

(Η υπόθεση του *Ρωμαίου και της Ιουλιέτας*)

<http://photodentro.edu.gr/aggregator/lo/photodentro-educationalvideo-8522-351>

(Βρες τα «χαμένα παιδιά» του Σαίξπηρ. Κρυπτόλεξο)

<http://photodentro.edu.gr/aggregator/lo/photodentro-lor-8521-11306>

Υπάρχει επίσης βίντεο της εκπαιδευτικής τηλεόρασης για το ελισαβετιανό θέατρο (Μπιρπίλη Σπυριδούλα & Ηλέκτρα Μήτσουρα «Θεατρική Αγωγή- Ελισαβετιανό Θέατρο»).

<http://photodentro.edu.gr/aggregator/lo/photodentro-educationalvideo-8522-1660>

Ενδείκνυται επίσης να δείξει το θέατρο Globe του Σαίξπηρ, όπως έχει κατασκευαστεί και λειτουργεί σήμερα, πολύ κοντά στη θέση που βρισκόταν το παλιό θέατρο Globe.

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής μπορεί να μιλήσει με περισσότερες λεπτομέρειες για τους τύπους της commedia dell'arte και να τονίσει την αξία της στη δημιουργία χαρακτήρων μετέπειτα στο θέατρο. Ο Τσάρλι Τσάπλιν και ο Μπάστερ Κίτον επηρεάστηκαν από την commedia dell'arte. Μπορεί να αναφέρει επίσης ότι δεν υπάρχουν θεατρικά έργα της commedia, αλλά επηρέασε καθοριστικά τον Μολιέρο και τον Γκολντόνι. Υπάρχει στην εκπαιδευτική πλατφόρμα του Φωτόδεντρου μάθημα της εκπαιδευτικής τηλεόρασης για την commedia dell'arte (Μπιρπίλη Σπυριδούλα & Ηλέκτρα Μήτσουρα «Θεατρική αγωγή - Commedia dell'arte»)

<http://photodentro.edu.gr/aggregator/lo/photodentro-educationalvideo-8522-1658>

Το Εθνικό Θέατρο της Μ. Βρετανίας (National theatre) έχει επίσης μια σειρά βιντεοσκοπημένων σεμιναρίων σχετικά με την υποκριτική στην commedia dell'arte.

Στον μικρό μας κύκλο

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής μπορεί να κάνει μια συζήτηση μέσα στην τάξη για το τι είναι παιδικό θέατρο. Να αναφερθεί ότι είναι ένα γέννημα του 20ού αιώνα.

Πρόσθετες πληροφορίες

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής μπορεί να αναπτύξει τη θεματική του αρχαίου ελληνικού θεάτρου διαθεματικά με το μάθημα της Ιστορίας και της Γλώσσας. Θα μπορούσε να μιλήσει για τα μέρη του αρχαίου ελληνικού θεάτρου, τα θεατρικά είδη και τους συγγραφείς τους. Να δώσει πληροφορίες για τις γιορτές στο πλαίσιο των οποίων γίνονταν οι θεατρικές παραστάσεις. Στην εκπαιδευτική πλατφόρμα του Φωτόδεντρου υπάρχουν πολλές πληροφορίες και διαδραστικά παιχνίδια σχετικά με το αρχαίο ελληνικό θέατρο.

(Εκπαιδευτική τηλεόραση. Το αρχαίο ελληνικό θέατρο)

<http://photodentro.edu.gr/aggregator/lo/photodentro-educationalvideo-8522-1668>

(Λαβύρινθος. Οι αρχαίοι συγγραφείς έχασαν τα έργα τους)

<http://photodentro.edu.gr/aggregator/lo/photodentro-lor-8521-11303>

(Ερχόμαστε σε επαφή με τα πρόσωπα του θεάτρου. Αντιστοίχιση)

<http://photodentro.edu.gr/aggregator/lo/photodentro-lor-8521-11308>

(Γνωριμία με τα μέρη του αρχαίου θεάτρου. Αντιστοίχιση)

<http://photodentro.edu.gr/aggregator/lo/photodentro-lor-8521-10883>

(Αρχαία ελληνικά θέατρα)

<http://photodentro.edu.gr/aggregator/lo/photodentro-lor-8521-3569>

Η σειρά Δημόδωρος (παραγωγή του προγράμματος Μελίνα) είναι μια σειρά κινουμένων σχεδίων για ένα παιδί της αρχαίας Αθήνας που πηγαίνει για πρώτη φορά στο θέατρο, και αποτελεί μια ενδιαφέρουσα πρόταση να δουν οι μαθητές/-τριες.

Θέμα 6ο: Στον κόσμο του θεάτρου και του πολιτισμού

Μάθημα 18: Όλες οι τέχνες συνεργάζονται

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:

- Να έρθουν σε επαφή με ένα απόσπασμα κειμένου αρχαίου ελληνικού δράματος.
- Να αντιληφθούν τη συνύπαρξη των τεχνών στη διαδικασία παραγωγής μιας παράστασης.
- Να αναπτύξουν τη θεατρική τους παιδεία, μέσα από γνωριμία με τις ιστορικές περιόδους και τα θεατρικά είδη.
- Να συνδυάζουν στοιχεία και κώδικες από άλλες τέχνες (μουσική, ζωγραφική, γλυπτική, κινηματογράφος) προκειμένου να δημιουργούν ένα σύνθετο σκηνικό αποτέλεσμα, που περιλαμβάνει σωματική κίνηση και έκφραση, λόγο, μουσική, ήχους, εικόνες, χρώματα, κατασκευές.
- Να έρθουν σε επαφή με το έργο του Κάρολου Κουν.
- Να γνωρίσουν τα επαγγέλματα που σχετίζονται με το θέατρο.

Κάτι για ζέσταμα!

Γυμναστική φτερών

Προτείνεται η μουσική να είναι η «Πάροδος» του Μ. Χατζιδάκι από την παράσταση των *Ορνίθων* του Κουν. Στη συνέχεια θα χρησιμοποιηθεί η συγκεκριμένη παράσταση ως έναυσμα για να συζητήσουμε για τη συνεργασία των τεχνών στο θέατρο.

Και τώρα... φώτα, παρακαλώ!

Το 1959 πετάει στο σήμερα

Προτείνουμε ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής να αντιπαραβάλει στο απόσπασμα από την κλασική παράσταση του Κουν ένα απόσπασμα από μια σύγχρονη απόδοση των

Ορνίθων (σωματική έκφραση, αφαιρετικότητα, χρήση νέων τεχνολογιών). Τα παιδιά θα κληθούν να εντοπίσουν τις διαφορές και μέσα από την ανακαλυπτική μάθηση να οδηγηθούν στα χαρακτηριστικά της σύγχρονης αισθητικής στο θέατρο.

Τα πουλιά και οι μάσκες τους

Οδηγίες για την κατασκευή αυτής της απλής μάσκας από χαρτί Α4 μπορείτε να βρείτε στο βίντεο της εκπαιδευτικής τηλεόρασης «Το αρχαίο ελληνικό θέατρο» (Μπιρπίλη Σπυριδούλα & Ηλέκτρα Μήτσουρα) στην εκπαιδευτική πλατφόρμα Φωτόδεντρο.

<http://photodentro.edu.gr/aggregator/lo/photodentro-educationalvideo-8522-1668>

Στον μικρό μας κύκλο

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ, ΣΚΗΝΟΘΕΤΗΣ, ΣΚΗΝΟΓΡΑΦΟΣ, ΕΝΔΥΜΑΤΟΛΟΓΟΣ, ΜΑΚΙΓΙΕΡ,
ΤΑΞΙΘΕΤΗΣ, ΗΘΟΠΟΙΟΣ, ΧΟΡΟΓΡΑΦΟΣ, ΜΟΥΣΙΚΟΣ, ΦΩΤΙΣΤΗΣ, ΘΕΑΤΡΟΛΟΓΟΣ

Θέμα 6ο: Στον κόσμο του θεάτρου και του πολιτισμού

Μάθημα 19: Το θέατρο με τις κούκλες, με τις σκιές, με τις νέες τεχνολογίες

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:

- Να έρθουν σε επαφή με ποικίλες μορφές και εκφάνσεις του θεάτρου: θέατρο σκιών, κουκλοθέατρο, μαύρο θέατρο, παντομίμα.
- Να προσεγγίσουν την τεχνολογία θεάτρου.
- Να κατασκευάσουν φιγούρες και σκηνή για θέατρο σκιών.
- Να αναπαριστούν ένα ποίημα ή ένα τραγούδι χρησιμοποιώντας στοιχεία του σωματικού θεάτρου και του θεάτρου σκιών.
- Να εμπλουτίσουν τις γνώσεις τους για τον Καραγκιόζη.

Σημείωση

Γι' αυτό το μάθημα καλό θα ήταν να έχει προηγηθεί στο αμέσως προηγούμενο διάστημα η επίσκεψη σε ένα θέατρο σκιών. Αν υπάρχει δυνατότητα να επισκεφθεί το σχολείο ένας επαγγελματίας καραγκιοζοπαίκτης, θα μπορούσε να μιλήσει στα παιδιά για τους χαρακτήρες και την κατασκευή φιγούρων Καραγκιόζη.

Κάτι για ζέσταμα!

Τα χέρια μας μεταμορφώνονται

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής θα πρέπει να έχει μια λάμπα με υπεριώδες φως, άσπρα γάντια/άσπρη μάσκα κι ένα μαύρο μεγάλο πανί για να ντυθούν. Το παιχνίδι αυτό γίνεται για να κατανοήσουν βιωματικά την τεχνική του Μαύρου Θεάτρου, ακόμα και αν δεν επιτυγχάνεται απόλυτα το επιθυμητό αποτέλεσμα.

Και τώρα... φώτα, παρακαλώ!

Η σκιά μου κι εγώ – Το δικό μου θέατρο σκιών

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής χρειάζεται ένα μεγάλο λευκό πανί για τη δραστηριότητα με τις σκιές και για τη δεύτερη δραστηριότητα μαύρο χαρτόνι, καλαμάκια, χαρτοταινία και λαδόκολλα. Θα χρειαστεί κι ένας προβολέας ή φακός. Κατατοπιστικά βιντεάκια για την κατασκευή φιγούρων και σκηνών υπάρχουν και στην εκπαιδευτική πλατφόρμα του Φωτόδεντρου (Ηλέκτρα Μήτσουρα, Θέατρο σκιών – Εκπαιδευτική τηλεόραση)

(Θεατρική Αγωγή – Θέατρο σκιών, 1ο μέρος)

<http://photodentro.edu.gr/aggregator/lo/photodentro-educationalvideo-8522-1655>

(Θεατρική Αγωγή – Θέατρο σκιών, 2ο μέρος)

<http://photodentro.edu.gr/aggregator/lo/photodentro-educationalvideo-8522-1656>

Η δραστηριότητα αυτή θα μπορούσε να γίνει και διαθεματικά με τα εικαστικά.

Στην εκπαιδευτική πλατφόρμα του Φωτόδεντρου υπάρχει μια διαδραστική δραστηριότητα για να φτιάξουν οι μαθητές/-τριες μια ψηφιακή παράσταση Καραγκιόζη.

(Φτιάχνοντας μια παράσταση Καραγκιόζη)

<http://photodentro.edu.gr/aggregator/lo/photodentro-lor-8521-10881>

Πρόσθετες πληροφορίες

Ο Καραγκιόζης είναι ένα μεγάλο κεφάλαιο του θεάτρου σκιών, με το οποίο ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής μπορεί να ασχοληθεί πιο εκτεταμένα αν θέλει (ανάλυση των ηρώων, των θεματικών, της κατασκευής των φιγούρων και των αλλαγών μέσα στον χρόνο).

Στην εκπαιδευτική πλατφόρμα του Φωτόδεντρου υπάρχει βίντεο για τον Καραγκιόζη (Μάρω Λιάτσου, Καραγκιόζης – Εκπαιδευτική τηλεόραση).

(Θεατρική Αγωγή – Θέατρο σκιών, Καραγκιόζης)

<http://photodentro.edu.gr/aggregator/lo/photodentro-educationalvideo-8522-1673>

Βιβλιογραφία:

- Αγραφιώτης, Θ. (2008). *Το νεοελληνικό θέατρο σκιών ως μέσο αγωγής των μαθητών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης: Χριστιανοπαιδαγωγική θεώρηση*. Κυριακίδης.
- Άλκηστις (1989). *Το αυτοσχέδιο θέατρο στο σχολείο*. Ελληνικά Γράμματα.
- Άλκηστις (1992). *Κουκλο- θέατρο σκιών*. Αυτοέκδοση.
- Άλκηστις (1997). *Κουκλοθέατρο*. Μια μονογραφία της «Άλκηστις» και 58 σενάρια των φοιτητών του Παιδαγωγικού τμήματος Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Αθηνών. Ελληνικά Γράμματα.
- Άλκηστις (1998). *Το βιβλίο της δραματοποίησης*. Ελληνικά Γράμματα.
- Άλκηστις (1999). *Η δραματοποίηση για παιδιά*. Ελληνικά Γράμματα.
- Άλκηστις (2000). *Η δραματική τέχνη στην εκπαίδευση*. Ελληνικά Γράμματα.
- Άλκηστις (2008). *Μαύρη αγελάδα, άσπρη αγελάδα. Δραματική τέχνη στην εκπαίδευση και Διαπολιτισμικότητα*. Τόπος.
- Αλλαρντάϋς, Ν. (2010). *Παγκόσμια Ιστορία Θεάτρου. Τόμοι Α - Ε*. Ευρωεκδοτική.
- Αυδή, Α. & Χατζηγεωργίου, Μ. (2007). *Η Τέχνη του Δράματος στην Εκπαίδευση. 48 προτάσεις για εργαστήρια θεατρικής αγωγής*. Μεταίχμιο.
- Αυδή, Α. & Χατζηγεωργίου, Μ. (2017). *Όταν ο Δάσκαλος μπαίνει σε ρόλο. 50 προτάσεις για θεατρικά εργαστήρια με Δάσκαλο σε Ρόλο*. Μεταίχμιο.
- Αυδίκος, Ευ. (1999). *Μια φορά κι έναν καιρό...αλλά...μπορεί να γίνει και τώρα*. Ελληνικά Γράμματα.
- Βελογιάννη, Ε. (2007). *Θέατρο...εν τάξει*. Γρηγόρη.
- Βερβεροπούλου, Ζ. (2023). *Το σύγχρονο Θέατρο του Πραγματικού. Από τις αληθινές ιστορίες στο Θέατρο - Ντοκουμέντο και στις ερευνητικές δραματοουργίες του 21ου αιώνα*. Παπαζήσης.
- Γιάνναρης, Γ. (2001). *Θεατρική αγωγή και παιχνίδι*. Γρηγόρη.
- Γκόβας, Ν. (2002). *Για ένα δημιουργικό νεανικό θέατρο*. Μεταίχμιο.
- Γκόβας, Ν. & Ζώνιου, Χ. (επιμέλεια) (2010). *Θεατροπαιδαγωγικά προγράμματα με τεχνικές θεάτρου φόρουμ για την πρόληψη και την κοινωνική ενσωμάτωση*. Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση.
- Γραμματάς, Θ., & Μουδατσάκης, Τ., & Τζαμαργιάς, Π., & Δερμιτζάκης, Χ. (1999). *Στοιχεία Θεατρολογίας Α Γενικού Λυκείου*. Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων.
- Γραμματάς, Θ. (2007). *Η σχολική θεατρική παράσταση: Οδηγός για εκπαιδευτικούς*. Ατραπός.

- Δαμιανάκος, Σ. (1993). Τουρκικός και ελληνικός Καραγκιόζης: Μια παράλληλη ανάγνωση. Στο Σ. Δαμιανάκος (Επιμ.), *Θέατρο σκιών: Παράδοση και νεωτερικότητα* (σσ. 83-118). Πλέθρον.
- Δαμιανάκος, Σ., (Επιμ.). (1999). *Θέατρο σκιών: Παράδοση και νεωτερικότητα*. Πλέθρον.
- Έλενα, Ε. & Τριανταφυλλοπούλου, Κ. (2004). *Το εκπαιδευτικό θέατρο στο νηπιαγωγείο και το δημοτικό*. Πατάκη.
- Ζακόπουλος, Β. (2023). Οι ψηφιακές τεχνολογίες για το θέατρο/ δράμα στην εκπαίδευση. Ο υποστηρικτικός ρόλος των ψηφιακών μέσων στην έρευνα και στην πράξη. Παπαζήσης.
- Θεοδωράκη, Μ. (2011). *Μουσικοκινητικά παιχνίδια με άξονα τα συναισθήματα*. Διάπλαση.
- Θεοχαρόπουλος, Χ. (2016). *Η εμπύχωση μέσω του θεάτρου σκιών στα ελληνοτουρκικά εδάφη: Από το perde του Karagöz στον μπερντέ του Καραγκιόζη*. Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου - Τμήμα Θεατρικών Σπουδών Ναυπλίου.
- Ιερωνυμίδης, Μ. (1998). *Πίσω από τον μπερντέ: Ηχητικά και οπτικά τεχνάσματα στο ελληνικό θέατρο σκιών*. Άμμος.
- Καλλιτεχνική Ομάδα Ελάτε να Παίξουμε (1998). *Το Σχολείο- Εργαστήρι Τέχνης και Δημιουργίας*. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης- Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών.
- Καζίρα, Π., Καπλάνη Ε., Μακρυγιάννης Σ., Πουταχίδης Γ. (2011). *Εκπαίδευση γλωσσικών μειονοτήτων: μια έρευνα δράσης στη Μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης*. Στο 6^ο Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση Εναλλακτικές μορφές εκπαίδευσης». Πρακτικά συνεδρίου.
- Καραβίτη, Τ., Σακατζής, Δ., & Χατζηδημητρίου, Π. (2004). *Το Πορτοκάλι με την Περόνη*. Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση.
- Κατσαρίδου, Μ. (2024). *Η αξιοποίηση θεατροπαιδαγωγικών πρακτικών και σύγχρονων μορφών συλλογικού θεάτρου στην προσέγγιση εκδηλώσεων μνήμης στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση: Μια εναλλακτική πρόταση*. Στο θεατροπαιδαγωγική επιστήμη και έρευνα.
- Μαστροθανάσης, Κ. Κλαδάκη, Μ. (επιμ.). *Πεδίο*
- Κουρετζής, Λ. (1991). *Το θεατρικό παιχνίδι*. Καστανιώτη.
- Κουρετζής, Λ. & Άλκηστις (1993). *Θεατρική Αγωγή 1. βιβλίο για το δάσκαλο*. ΟΕΔΒ.
- Κουρετζής, Λ. (2008). *Το θεατρικό παιχνίδι και οι διαστάσεις του*. Ταξιδευτής.
- Λαμπρέλλη, Λ. (2010). *Λόγος εύθραυστος κι αθάνατος*. Πατάκη.
- Λενακάκης, Α. (2022). *Η τέχνη του κουκλοθεάτρου στην εκπαίδευση. Παιχνίδι συγκλίσεων και αποκλίσεων*. Gutenberg
- Μαστροθανάσης, Κ., Κλαδάκη, Μ.(επιμ.). (2024). *Θεατροπαιδαγωγική επιστήμη και έρευνα*. *Πεδίο*

- Μουγιακάκος, Π. & Μώρου, Α. (2007). *Σχολικές & Πολιτιστικές Εκδηλώσεις. Α' –ΣΤ' Δημοτικού*. ΟΕΔΒ.
- Μουδατσάκης, Τ. (1994). *Η θεωρία του δράματος στην σχολική πράξη. Το Θεατρικό Παιχνίδι. Η Δραματοποίηση*. Καρδαμίτσα
- Μπέρσου, Α. & Ράτσου, Ε. (2003). *Η χώρα των παγωτών. Εναλλακτικές γιορτές με βιωματική προσέγγιση για παιδιά προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας*. Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.
- Μπετελχάιμ, Μ. (1995). *Η γοητεία των παραμυθιών*. Γλάρος.
- Μποάλ, Α. (2013). *Θεατρικά παιχνίδια για ηθοποιούς και μη ηθοποιούς*. Σοφία.
- Μποζίζιο, Π. (2006). *Ιστορία του θεάτρου Α & Β τόμος*. Αιγόκερως.
- Μπρόκετ, Ο. & Χίλντυ, Φ. (2017). *Ιστορία του Θεάτρου*. Κοάν.
- Μυστακίδου, Α. (2008). *Το θέατρο σκιών στην Ελλάδα και στην Τουρκία*. Εστία.
- Παπαδόπουλος, Σ. (2007). *Με τη Γλώσσα του Θεάτρου. Η Διερευνητική Δραματοποίηση στη διδασκαλία της Γλώσσας*. Κέδρος.
- Παπαδόπουλος, Σ. (2010). *Παιδαγωγική του Θεάτρου*. Αυτοέκδοση.
- Παπαδόπουλος, Σ. (2021). *Θέατρο στην εκπαίδευση και αρχαία ελληνική σκέψη*. Παπαζήση
- Παπαθανασίου, Α. & Μπασκλαβάνη, Ο. (1985). *Φώτα παρακαλώ*. Κέδρος.
- Παπαθανασίου, Α. & Μπασκλαβάνη, Ο. (2001). *Θεατροπαιχνίδια*. Κέδρος.
- Παρούση, Α. (2009). *Κούκλες κουκλοθεάτρου*. Πατάκη
- Πίγκου-Ρεπούση, Μ. (2019). *Εκπαιδευτικό Δράμα: Από το θέατρο στην εκπαίδευση*. Καστανιώτη
- Πολυκάρπου, Χ. (2012). *ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΑΓΩΓΗ Θεωρία και Πράξη στη Δημοτική Εκπαίδευση Βιβλίο εκπαιδευτικού για όλες τις τάξεις του Δημοτικού*. Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου. Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων.
- Σαΐζη, Ο. (2000). *Μετάφραση Ε. Μπελλιές. Όνειρο καλοκαιρινής νύχτας*. Κέδρος.
- Σανταγκοστίνο, Π. (2003). *Πώς να διηγούμαστε ένα παραμύθι... και να επινοούμε άλλα εκατό*. Καστανιώτης.
- Σέξτου, Π. (1998). *Δραματοποίηση. Το βιβλίο του θεατρο- παιδαγωγού*. Καστανιώτη.
- Σέξτου, Π. (2007). *Πρακτικές Εφαρμογές Θεάτρου στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση*. Καστανιώτη.
- Στεφανόπουλος, Θ. & Αντζουλή, Ε. Γ' Γυμνασίου (μετάφραση Θρασύβουλου Σταύρου) *Δραματική Ποίηση Αριστοφάνης Όρνιθες*. Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. ΟΕΔΒ Ανάδοχος συγγραφής Ελληνικά Γράμματα.
- Στιβανάκη, Ε. (2009). *Στα ίχνη της θεατρικής μας περιπέτειας*. Ergo
- Σολομός, Α. (2002). *Θεατρικό Λεξικό*. Κέδρος.

- Σωτήρχου, Φ. (2007). *Ο Θέσπις στο Δημοτικό Σχολείο*. Κέδρος.
- Σωτήρχου, Φ., Κονδυλίδου, Α., Κακουδάκη, Τζ., Λενούδια, Μ. (2010). *Διαδρομές Βιωματικής Διδασκαλίας. Ευέλικτη ζώνη, Μουσική, Ιστορία για την Ε' και ΣΤ' τάξη του δημοτικού σχολείου*. Κέδρος.
- Τσίππρας, Κ. Σ. (2001). *Ο ήχος του Καραγκιόζη: Συμβολή στη μελέτη της δημιουργίας και της εξέλιξης του ελληνικού λαϊκού Θεάτρου Σκιών*. Νέα Σύνορα.
- Τσιτσλοπεργκερ, Χ. (2006). *Τα παιδιά παίζουν παραμύθια*. Πατάκη.
- Φανουράκη, Κ. (2016). *Το θέατρο με τη χρήση των ψηφιακών τεχνολογιών*. Παπαζήση
- Φιλίππου, Κ. (2004). *Από την ουδέτερη μάσκα στη θεατρική δημιουργία. Υλικό σεμιναρίου*. Πανελλήνιο Δίκτυο για το θέατρο στην εκπαίδευση.
- Φραγκή, Μ. (2011). *Ενότητα Η αξιοποίηση του Θεάτρου στην Εκπαίδευση στο Μείζον πρόγραμμα επιμόρφωσης εκπαιδευτικών, Βασικό επιμορφωτικό υλικό, τόμος Γ' "Αξιοποίηση των τεχνών στην εκπαίδευση"*. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.
- Χάρτνολ, Φ. (1980). *Ιστορία του θεάτρου*. Υποδομή.
- Χολέβα, Ν. (2010). *Εσύ όπως κι εγώ. Εξερευνώντας τη διαφορετικότητα μέσα από το θέατρο*. Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση.
- Χριστοδούλου, Μ. (2007). *Παίζουμε θέατρο; Ναι!!! (Αλλά πώς;)*. Γρηγόρης.
- Abigador Susana Noemi (2011). *Όταν το σώμα μιλάει, Μεθοδολογία και ασκήσεις για την σωματική έκφραση*. Γιαλός.
- And, M. (1993). *Όψεις και λειτουργίες του τουρκικού θεάτρου σκιών*. Στο Σ. Δαμιανάκος (Επιμ.) *Θέατρο σκιών: Παράδοση και νεωτερικότητα*. Πλέθρον.
- Ardouin, I. (2000). *Η καλλιτεχνική αγωγή στο σχολείο*. Νεφέλη
- Baric, M. (2012). *Κουκλοθέατρο! Τέχνη και τεχνική- Έμπνευση και Δημιουργία*. Πατάκης.
- Bany- Winters, L. (1997). *On Stage. Theatre games and activities*. Chicago Review Press.
- Beauchamp, H. (1998). *Τα παιδιά και το Δραματικό Παιχνίδι. Εξοικείωση με το Θέατρο*. Τυπωθήτω.
- Bedore, B. (2004). *101 Improv games for children and adults*. Hunter House.
- Boal, A. (2002). *Games for actors and non- actors*. Routledge
- Boal, A. (2008). *Theatre of the Oppressed*. Pluto Press.
- Booth, D., & Lundy, C. (1985). *Improvisation. Learning through drama*. Harcourt Brace.
- Booth, D. (1992). *Stories to read aloud*. Pembroke Publishers.
- Cooper, J. C. (2007). *Ο θαυμαστός κόσμος των παραμυθιών*. Θυμάρι.
- Faure, G. & Lascar, S. (2001). *Το θεατρικό παιχνίδι στο νηπιαγωγείο και το δημοτικό σχολείο*. Gutenberg.

- Gardner, H. (2012). *Frames of mind. Η θεωρία των Πολλαπλών Τύπων Νοημοσύνης*. Πεδίο
- Gassner, J. & Quinn, E. (2002). *The reader's encyclopedia of world drama*. Dover Publications.
- Gottman, J. (2011). *Η συναισθηματική νοημοσύνη των παιδιών*. Πεδίο.
- Goščíková, R. (2009). *Černé divadlo Jiřího Srnce od svého vzniku do současnosti. History of the Black light theatre of Jiří Srnc [Diploma thesis, Charles University]*. Charles University Digital Repository. <https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/25913>
- Jaffe-Berg, E. (2015). *Commedia dell'arte and the Mediterranean: Charting journeys and mapping 'others'*. Ashgate Publishing Ltd.
- Kelleher, J. (2009). *Theatre & Politics*. Palgrave Macmillan.
- Kempe Andy κ.α. (1996). *Εκπαιδευτικό Δράμα και Ειδικές Ανάγκες*. Πατάκη.
- Kravel, P.T., Sos, K., Phim, T., & Hatch, M. (1995). *Sbek thom: Khmer shadow theater»* [Ithaca, N.Y.]: Southeast Asia Program, Cornell University: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.
- Leimdorfer, T. (1992). *Once upon a time. A fairytale manual of conflict resolutions for all ages*
- Maanen, H.V. & Wilmer, S. E. (1998). *Theatre worlds in motion: Structures, politics and developments in the countries of Western Europe*. GA: Rodopi.
- Mackova, S. (1995). *Dramaticka Vychova Ve Skole*. Difa JAMU.
- Meirieu, M. (2001). *Αυτογνωσία μέσα από το θέατρο. Το θέατρο ως μέσο επικοινωνίας*. Ντουντούμης.
- Muller, W. (1979). *Παντομίμα. Κάλβος*.
- Muller, W. (1996). *Θέατρο του σώματος & Commedia dell' arte*. University Studio Press.
- Myrsiades, L.S. & Myrsiades, K. (1992). *Karagiozis: Culture & Comedy in Greek Puppet Theater*. University Press of Kentucky.
- Neelands, J. (1990). *Structuring Drama Work*. Cambridge University Press
- Nicholson, H. (2009). *Theatre & Education*. Palgrave Macmillan.
- Plummer, D. (2010). *Παιχνίδια αυτοεκτίμησης για παιδιά*. Πατάκης.
- Poutachidis, J. (1997). *Diplomova Prace – Dramatizace knihy a plan prace se stredoskolaky k divadelnimu predstaveni*. Difa JAMU.
- Rodari, G. (2001). *Γραμματική της Φαντασίας*. Μεταίχμιο.
- Somel, S. A. (2003). *Historical dictionary of the Ottoman Empir*. Lanham, Md.: The Scarecrow Press, Inc.
- Swale, J. (2009). *Drama games for classrooms and workshops*. Nick Hern Books.
- Tide - DEC's Drama and Citizenship Project (2002). *Rehearsing the event. Citizenship education*. Development Education Centre.

- Vandenbroeck, M. (2004). *Με τη ματιά του Γέτι. Η καλλιέργεια του σεβασμού του 'άλλου' στην εκπαίδευση*. Νήσος.
- Varadpande, M. L. (1981). *Ancient Indian and Indo-Greek theatre*. Abhinav Publications.
- Walter, G. (1997). *Τα παιδιά παίζουν θέατρο*. Εκδόσεις Βασιλείου
- Warner, J. L. (Ed.). (2007). *Rapture and revolution: essays on Turkish literature*. Syracuse University Press: Crescent Hill Publications.
- Wooland, B. (1999). *Η διδασκαλία του δράματος στο δημοτικό σχολείο*. Ελληνικά Γράμματα.
- Zimmerman, S. (2004). *More Theatre Games for Young Performers*. Meriwether Publishing Ltd.

Βιβλιογραφία με προτάσεις θεατρικών έργων για παιδιά

- Γραμματάς, Θ. (2007). *Η σχολική θεατρική παράσταση: Οδηγός για εκπαιδευτικούς*. Ατραπός.
- Καλογεροπούλου, Ξ. & Καγγελάρη, Δ. (Επιμ). (1999). *Θέατρο για παιδιά. Ένας πρακτικός οδηγός*. Ελληνικό Κέντρο Θεάτρου για το Παιδί και τα Νιάτα.
- Ροϊλού, Γ. & Καλογεροπούλου, Ξ. (Επιμ). (2002). *Θέατρο για παιδιά 2. Θέατρο και σχολείο*. Ελληνικό Κέντρο Θεάτρου για το Παιδί και τα Νιάτα.
- Πανελλήνιος Επιστημονικός Σύλλογος Θεατρολόγων (2007). *Τα παιδιά παίζει... θέατρο. Ευρετήριο Θεατρικών έργων για παιδιά*. Ντουντούμης.

6. Εφαρμογές –

Αναπτυγμένες προτάσεις θεατρικών μεθόδων και τεχνικών

Τίτλος διδακτικής πρότασης: Η χώρα του «απαγορεύουμε και διατάζουμε»

(Σχέδιο μαθήματος και δυνητική αφορμή σχολικής γιορτής για την 17η Νοεμβρίου)

Τάξη: Δ' τάξη

Γνωστικό αντικείμενο: Θεατρική Αγωγή

Διάρκεια: 4 διδακτικές ώρες (180 λεπτά)

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:

- Να ερευνούν και να αξιοποιούν τα ντοκουμέντα
- Να ερμηνεύουν τα γεγονότα και να δομούν τη γνώση
- Να συμμετέχουν στο άνοιγμα της σχολικής κοινότητας προς την κοινωνία
- Να συντάσσουν κείμενα (με αφορμή τα ντοκουμέντα: φωτογραφίες, εφημερίδες συνεντεύξεις, κ.ά.)
- Να αντιλαμβάνονται τη σημασία των ιστορικών γεγονότων με μεγαλύτερη ευρύτητα και με προσωπικό/ βιωματικό τρόπο
- Να αναλύουν και να συνθέτουν ποικίλο υλικό σε ένα καλλιτεχνικό αποτέλεσμα
- Να αντιλαμβάνονται τη σχέση τέχνης και ιστορίας
- Να κατανοούν πώς τα ιστορικά γεγονότα και η πολιτική κατάσταση επηρεάζουν τις ζωές των ανθρώπων και κατά συνέπεια να αντιλαμβάνονται την αξία της ενεργού πολιτεϊότητας

- Να πρωτοτυπούν και να αξιοποιούν σύγχρονες μορφές θεατρικής έκφρασης
- Να βελτιώσουν τις δεξιότητες συνεργασίας και επικοινωνίας μεταξύ τους
- Να αναπτύξουν τη δημιουργικότητά τους και την αυτοέκφρασή τους με ενσώματο τρόπο, μέσω των αυτοσχεδιασμών και της απόδοσης ρόλων και χαρακτήρων
- Να συμμετέχουν ενεργά στο ανέβασμα μιας σχολικής θεατρικής παράστασης, η οποία προκύπτει μέσα από την έρευνα

Μέθοδοι:

Ομαδοσυνεργατική - Βιωματική μάθηση

Θέατρο Ντοκουμέντο

Υλοποίηση:

α) Δημιουργία ατμόσφαιρας ομάδας - Ζέσταμα - 15'

Γλύπτες και γλυπτά

Σε ζεύγη αναπαριστούν οι μαθητές/-τριες αυταρχικές συμπεριφορές, οι οποίες τους είναι αναγνωρίσιμες: «αυταρχικός δάσκαλος και μαθητής», «εξαγριωμένος εργοδότης και εργαζόμενος», «διευθυντής που τιμωρεί», «στρατηγός και στρατιώτης», «ενήλικες που φωνάζουν σε ένα μικρό παιδί», κλπ.

Ερώτημα:

Πώς είναι να ζεις στη χώρα του «απαγορεύουμε και διατάζουμε»;

β) Έρευνα και συλλογή ντοκουμέντων - 30'

Προβάλλουμε ως ντοκουμέντο το πρωτοσέλιδο μιας εφημερίδας, σχετικά με τις απαγορεύσεις (ενδεικτική εικόνα 1).

Ακολουθεί συζήτηση για τα 7 χρόνια της δικτατορίας, σχετικά με τις απαγορεύσεις, τις διαταγές και τη λογοκρισία της εποχής.

Συλλογή ντοκουμέντων από τους μαθητές/-τριες, τις οικογένειες και το φιλικό τους περιβάλλον. Αυτό προϋποθέτει ότι έχει προηγηθεί μια επικοινωνία με τους οικείους των παιδιών, ζητώντας την ενεργή εμπλοκή τους στη διαδικασία. Ζητούμε να μοιραστούν μαζί μας τυχόν ντοκουμέντα που έχουν στη διάθεσή τους (π.χ. αντικείμενα ή άλλο υλικό).

Με τη βοήθεια του διαδραστικού πίνακα, ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής μαζί με τους/τις μαθητές/-τριες αναζητούν σχετικό υλικό από εκείνη την περίοδο: αφηγήσεις, προσωπικές μαρτυρίες, τραγούδια, φωτογραφίες, οπτικοακουστικό υλικό, κλπ.

Προτείνεται η αξιολόγηση και η ταξινόμηση του υλικού να διευκολυνθεί με τη χρήση ψηφιακών εργαλείων, όπως το padlet.

γ) Ανάλυση ντοκουμέντων από τα δεδομένα - 45'

Αφού συλλεχθούν τα ντοκουμέντα, παρουσιάζονται στην τάξη. Τα συζητάμε και τα κατηγοριοποιούμε ως προς τη θεματική τους, έχοντας πάντα στο μυαλό μας το κεντρικό ερώτημα.

δ) Δημιουργική και θεατρική επεξεργασία του υλικού - 45'

Σε ομάδες, οι μαθητές/-τριες μέσω αυτοσχεδιασμών, παγωμένων εικόνων και άλλων θεατρικών τεχνικών, επεξεργάζονται το υλικό τους, επινοώντας ρόλους, σκηνές, δραματικές καταστάσεις, κλπ.

ε) Σχεδιασμός και πρόβες για μια παράσταση θεάτρου ντοκουμέντο - 30'

Σε περίπτωση παρουσίασης /γιορτής αφιερώνετε τον ανάλογο χρόνο

Οι διάλογοι καταγράφονται, όπως και μαρτυρίες αυτολεξεί, σεβόμενοι τα συναισθήματα, τις σκέψεις και τις εμπειρίες των ανθρώπων που τις μοιράστηκαν.

Η ομάδα επιλέγει το τελικό υλικό (με επιλογή σκηνών) που θα αποτελέσει την παρουσίαση. Ακολουθούν πρόβες (σκηνικά, κοστούμια, κλπ.). Κατά τη διάρκεια της παράστασης μπορεί να υπάρξει αλληλεπίδραση με το υλικό που θα παρουσιάζεται ψηφιακά.

στ) Αναστοχασμός της εμπειρίας - 15'

Σε χαρτί του μέτρου σχεδιάζουμε το περίγραμμα ενός τανκ. Μέσα σε αυτό καταγράφουμε λέξεις-σκέψεις για εκείνη την εποχή, ενώ έξω από το περίγραμμα αντίστοιχες ιδέες που αφορούν τη σημερινή εποχή. Και στις δύο κατηγορίες συμμετέχουν τόσο οι μαθητές/-τριες όσο και οι θεατές.

Βιβλιογραφικές Αναφορές:

Γραμματάς, Θ. (2012). *Η σχολική θεατρική παράσταση*. Διάδραση.

Γραμματάς, Θ. & Τζαμαργιάς, Τ. (2011). *Πολιτιστικές εκδηλώσεις στο σχολείο*. Διάδραση

Ζάγουρα, Ε. (2017). Θέατρο-ντοκουμέντο και τοπική ιστορία στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση:

δύο εκπαιδευτικά προγράμματα. *Εκπαίδευση & Θέατρο*, 18, 60-66.

Ζώνιου, Χ. (2003). Το Θέατρο του καταπιεσμένου. *Εκπαίδευση & Θέατρο*, 4, 66-74.

Ζώνιου, Χ. (2017). Παραστάσεις θεάτρου-ντοκουμέντο με νέους, εφήβους, παιδιά και μη επαγγελματίες ενήλικες: ένας πρακτικός οδηγός για εμψυχωτές. *Εκπαίδευση & Θέατρο*, τεύχος, 18, 42-49.

Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής. (2021α). *Πρόγραμμα σπουδών για το μάθημα της Θεατρικής Αγωγής στο δημοτικό*. Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής. Ανακτήθηκε από το ΟΠΣ Επιμόρφωσης – Ι.Ε.Π.

Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής. (2021β). *Πρόγραμμα σπουδών για το μάθημα της Θεατρικής Αγωγής στο δημοτικό – Οδηγός Εκπαιδευτικού*. Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής. Ανακτήθηκε από το ΟΠΣ Επιμόρφωσης – Ι.Ε.Π.

Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής. (χ.χ.). *Εισαγωγική επιμόρφωση εκπαιδευτικών – επιμορφωτικό υλικό*. Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής. Ανακτήθηκε από το ΟΠΣ Επιμόρφωσης – Ι.Ε.Π.

Σταμάτη, Ε. Κ. (2019). Το θέατρο ντοκουμέντο ως θεατρικό είδος. Το θέατρο ντοκουμέντο ως εκπαιδευτικό εργαλείο (Doctoral dissertation, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης).

Στέφα, Ε. Ζ. (2012). *Το Θέατρο της Επινόησης ως μέσο δημιουργίας παραστάσεων με παιδιά και νέους* (Διδακτορική διατριβή, τμήμα Θεάτρου, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης).

Χολέβα, Ν. (2017) Η χρήση ντοκουμέντων στο θεατροπαιδαγωγικό πρόγραμμα «Κι αν ήσουν εσύ;». *Εκπαίδευση & Θέατρο*, 18, 52-57.

Τίτλος διδακτικής πρότασης: «Οικογένεια χωρίς αγάπη, δέντρο χωρίς ρίζες»

(Σχέδιο μαθήματος με θέμα την οικογένεια)

Τάξη: Δ' τάξη

Γνωστικό αντικείμενο: Θεατρική Αγωγή

Διάρκεια: 2 διδακτικές ώρες (90 λεπτά)

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:

- Να αντιλαμβάνονται τη σημασία της οικογένειας, ως πρωτογενές κύτταρο της κοινωνίας, με μεγαλύτερη ευρύτητα και με προσωπικό/ βιωματικό τρόπο.
- Να επεξεργαστούν το ρόλο και τη σημασία της οικογένειας στη ζωή του ατόμου.
- Να καλλιεργήσουν την ενσυναίσθησή τους μέσα από την ερμηνεία ρόλων μιας οικογένειας.
- Να αναλύουν και να συνθέτουν ποικίλο υλικό σε ένα καλλιτεχνικό αποτέλεσμα
- Να πρωτοτυπούν και να αξιοποιούν σύγχρονες μορφές θεατρικής έκφρασης
- Να συντάσσουν κείμενα με αφορμή τους αυτοσχεδιασμούς: (κόμικ, κ.ά.)
- Να βελτιώσουν τις δεξιότητες συνεργασίας και επικοινωνίας μεταξύ τους
- Να αναπτύξουν τη δημιουργικότητά τους και την αυτοέκφρασή τους με ενσώματο τρόπο, μέσω των αυτοσχεδιασμών και της απόδοσης ρόλων και χαρακτήρων
- Να διαπιστώσουν τη διαχρονικότητα των ελληνικών παροιμιών και να αξιοποιήσουν τον πλούτο τους, στο πλαίσιο της Θεατρικής Αγωγής.

- Να εξασκηθούν στην αναγνώριση και την εκτίμηση των θετικών στοιχείων του εαυτού τους και των άλλων ανθρώπων, θέτοντας μία ισχυρή βάση για θετικότερες διαπροσωπικές σχέσεις.
- Να συνδυάζουν δημιουργικά στοιχεία της Θεατρικής Αγωγής, των Εικαστικών και των ΤΠΕ.
- Να αποκτούν δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων (problem solving skills)

Μέθοδοι:

Ομαδοσυνεργατική - Βιωματική μάθηση

Τεχνικές διερευνητικής δραματοποίησης (Παιχνίδια, ανολοκλήρωτο υλικό, αυτοσχεδιασμός)

Υλικό/Λογισμικά/Εφαρμογές ΤΠΕ:

Εποπτικό υλικό/Κείμενα:

Το τραγούδι «Οικογένεια» του Φοίβου Δεληβοριά

Καρτέλες με χιουμοριστικές δυσκολίες που πρέπει να φέρει εις πέρας η Οικογένεια με τις σούπερ δυνάμεις

Χαρτιά και μολύβια

Ψηφιακά μέσα: Εφαρμογή για τη δημιουργία ebook

Πρόγραμμα τεχνητής νοημοσύνης για μελοποίηση στίχων

Υλοποίηση:

α) Δημιουργία ατμόσφαιρας ομάδας - Ζέσταμα - 10'

Παροιμίες

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής λέει παροιμίες που σχετίζονται με την οικογένεια και τα παιδιά πρέπει να τις αναπαραστήσουν σωματικά χωρίς να έχουν χρόνο να προετοιμαστούν.

Το μήλο κάτω απ' τη μηλιά θα πέσει
Κατά μάνα, κατά κύρη, κατά γιο και θυγατέρα.
Από αγκάθι βγαίνει ρόδο κι από ρόδο βγαίνει αγκάθι.
Αν θέλει η νύφη κι ο γαμπρός τύφλα να 'χει ο πεθερός.
Να τρώει η μάνα και του παιδιού να μη δίνει.
Αδέρφια ενωμένα, σπίτια ευτυχισμένα.
Τα παιδιά είναι ο πλούτος των φτωχών.
Τα λέω της νύφης να τ' ακούει η πεθερά.
Ευχή του γονιού σου πάρε και στο βουνό περπάτα.
Το αίμα νερό δε γίνεται.
Οικογένεια χωρίς αγάπη, δέντρο χωρίς ρίζες.
Του παιδιού μου το παιδί είναι δυο φορές παιδί μου.

Οικογενειακές φωτογραφίες

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής δίνει διάφορες οδηγίες και τα παιδιά σε ομάδες (από 2 έως όσα άτομα προκύψουν) ποζάρουν σαν σε φωτογραφία.

Φωτογραφηθείτε σαν να είστε μια οικογένεια Χαρούμενων...

Φωτογραφηθείτε σα να είστε μια οικογένεια Θυμωμένων...

Φωτογραφηθείτε σα να είστε μια οικογένεια Στενοχωρημένων, Όμορφων, Τεράτων, Αθλητών, Χορευτών, Μουσικών, Σοφών, Μάγων, Νάνων, Γιγάντων, Ακροβατών, Κλόουν, Εξερευνητών, κ.ο.κ.

Ερώτημα:

Από πόσους μπορεί να αποτελείται μια οικογένεια; Τι σημαίνει για σας οικογένεια;

β) Γνωριμία με το αρχικό περιβάλλον - 10'

Επαφή: με το κίνητρο - ερέθισμα (Τεχνική ανολοκλήρωτου υλικού)

Ακούγεται το τραγούδι του Φοίβου Δεληβοριά «Γιατί είμαστε Οικογένεια». Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής σταματά το τραγούδι εκεί που λέει:

«...Κι αν ένα τοίχο για εμπόδιο μας υψώσουν;

Θα περπατήσουμε ως τα τούβλα να τελειώσουν. Γιατί; Γιατί... Γιατί; Γιατί...»

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής ξεκινά μια συζήτηση τι σχέση θα μπορούσαν να έχουν αυτοί οι άνθρωποι που αναφέρει το τραγούδι μεταξύ τους; Γιατί άραγε μπορεί κάποιος να ξεπεράσει όλα αυτά τα εμπόδια; Τι είναι για τα παιδιά οικογένεια; Δίνεται η ευκαιρία να μιλήσουν για τους τύπους οικογένειας που γνωρίζουν δίνοντας έμφαση στην αγάπη που δένει τα μέλη μιας οικογένειας.

γ) Δημιουργία θεατρικού - νέου περιβάλλοντος - 20'

(Τεχνική: Αυτοσχεδιασμός)

Διακοπή για Διαφημίσεις

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής συζητά με τα παιδιά για τις διαφημίσεις. Ποια είναι τα χαρακτηριστικά τους; Είναι σύντομες, προσπαθούν να σε πείσουν και χρησιμοποιούν σλόγκαν και τραγουδάκια που σου μένουν στο μυαλό. Αν θέλατε να διαφημίσετε ένα μέλος της οικογένειάς σας, πώς θα το κάνατε;

Τα παιδιά επιλέγουν αρχικά ποιο μέλος της οικογένειάς τους θέλουν να διαφημίσουν και γιατί; Στη συνέχεια δημιουργούν έναν μικρό αυτοσχεδιασμό ακολουθώντας τα χαρακτηριστικά μιας διαφήμισης (σύντομη διάρκεια, εξαίρει τα προτερήματα, χρησιμοποιεί ένα σλόγκαν)

Διαμορφωτική αξιολόγηση Ι - 10'

Ψηφιακό Κόμικ- (Τεχνική: Σύνταξη κειμένων)

Ωρα για διαφημίσεις

Από τον αυτοσχεδιασμό στη δημιουργική γραφή. Φτιάχνουμε ένα κόμικ βασιζόμενοι/ες στους αυτοσχεδιασμούς για τη διαφήμιση ενός μέλους της οικογένειάς μας. Τα κόμικ όλων των παιδιών μπορούν να γίνουν ένα βιβλίο τυπωμένο ή σε ηλεκτρονική μορφή και να το έχει κάθε παιδί ως ενθύμιο.

Διαμορφωτική αξιολόγηση II - 10'

Μια Οικογένεια με σούπερ δυνάμεις

Η ομάδα, αφού είδε τις διαφημίσεις αποφασίζει τα μέλη της Οικογένειας με τις σούπερ δυνάμεις. Τι χαρακτηριστικά έχουν τα μέλη της Οικογένειας αυτής; Η Οικογένεια με τις σούπερ δυνάμεις προκύπτει από τις διαφημίσεις που έχουν προηγηθεί. Αν π.χ. κάποιο παιδί έχει διαφημίσει τον αδερφό του με το σλόγκαν «Ο αδερφός εναντίον της βαρεμάρας» ή τη μαμά του με το σλόγκαν «Η μαμά που μου φτιάχνει το κέφι» χρησιμοποιούμε τα χαρακτηριστικά αυτά για να φτιάξουμε τους ρόλους της Οικογένειας με τις σούπερ δυνάμεις. Δημιουργείται ένας πίνακας με τα χαρακτηριστικά αυτά, π.χ. αγάπη, συντροφικότητα, βοήθεια, συνεργασία, φροντίδα, ενσυναίσθηση, αποδοχή, χιούμορ κ.λπ.

δ) Σκηνική παρουσίαση νέου δραματικού κειμένου - 20'

Βόηθα με να σε βοηθώ, ν' ανεβούμε το βουνό

Σε μικρές ομάδες τα παιδιά διαλέγουν τους ρόλους τους με τον περιορισμό ότι είναι μια οικογένεια. Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής τους δίνει μια καρτέλα όπου αναφέρεται μια δυσκολία που έχουν να αντιμετωπίσουν και πρέπει να μας δείξουν πώς θα τα καταφέρουν. Τα χαρακτηριστικά του πίνακα που έχουν δημιουργήσει στην προηγούμενη δράση τους βοηθούν στην εύρεση λύσεων.

- Ένας από την οικογένεια κλείστηκε κατά λάθος στο κλουβί με το λιοντάρι. Τώρα το λιοντάρι έχει αρχίσει να ξυπνάει...
- Στο σπίτι γίνεται χαμός. Τηλεφωνεί ο διευθυντής της μεγάλης μας αδερφής ότι έρχεται σε πέντε λεπτά!

- Είναι τα γενέθλια της γιαγιάς. Το είχαμε ξεχάσει, είναι Κυριακή και η γιαγιά περιμένει το πάρτι έκπληξη που της είχαμε υποσχεθεί από πέρσι!
- Βρισκόμαστε σε διακοπές. Φωτογραφίζαμε τα αξιοθέατα όταν καταλάβαμε ότι το γκρουπ με τον ξεναγό μας έφυγε.

ε) Αναστοχασμός της εμπειρίας (10')

(Τεχνική: Σύνταξη κειμένων)

Συνθέτουμε το δικό μας τραγούδι για την Οικογένεια. Γράφουμε τους στίχους και μπορούμε να τους μελοποιήσουμε διαθεματικά με τον/ την εκπαιδευτικό της Μουσικής ή διαθεματικά με τον/ την εκπαιδευτικό των Νέων Τεχνολογιών και κάποιο πρόγραμμα Τεχνητής Νοημοσύνης.

Βιβλιογραφικές Αναφορές:

Αυδή, Α. & Χατζηγεωργίου, Μ. (2007). *Η Τέχνη του Δράματος στην Εκπαίδευση. 48 προτάσεις για εργαστήρια θεατρικής αγωγής*. Μεταίχμιο.

Παπαδόπουλος, Σ. (2010) *Παιδαγωγική του θεάτρου*. Αυτοέκδοση.

ΤΙΤΛΟΣ: ΑμεΑ. Είναι δίπλα μας. Τα βλέπουμε;

ΤΑΞΗ: Δ' τάξη

ΔΙΑΡΚΕΙΑ: μία διδακτική ώρα

ΘΕΜΑ: Αναπηρία

ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ ΜΕ ΠΣ: Γ' Θεματικό πεδίο. Ανάγκη – Δίλημμα – Πράττω –
Στοχάζομαι/ Ο μύθος ταξιδεύει.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ: Θεατρικό Παιχνίδι.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ/ ΡΟΛΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ: Ομαδοσυνεργατική,
μαθητοκεντρική, ο/ η εκπαιδευτικός σε ρόλο εισηγητή / καθοδηγητή /
διευκολυντή.

ΜΕΣΑ: Χρήση προτζέκτορα και λάπτοπ, προβολή βίντεο, χρήση άβαταρ επί οθόνης
(ενδεικτικά μια δωρεάν εφαρμογή είναι το Vidnoz AI.), ηχείο για μουσικές/ηχητικά
εφέ και υποστήριξη, κάρτες με εικόνες (φαγώσιμα), κάρτες για διαχωρισμό
ομάδων, μαντίλια (για δέσιμο ματιών), χαρτιά Α4 για γραφή Μπράιγ (Brille), χαρτί
του μέτρου (με σχεδιασμένο το περίγραμμα σκελετών γυαλιών), αίθουσα
διδασκαλίας διαμορφωμένη ως αίθουσα του μαθήματος της Θεατρικής Αγωγής.

ΣΚΟΠΟΣ: Οι μαθητές/-τριες να αναγνωρίσουν τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα
άτομα με αναπηρία (ΑμεΑ) και να αναπτύξουν την ενσυναίσθησή τους ως προς
αυτά, αξιοποιώντας τα εκφραστικά του μέσα (σώμα/κίνηση, φωνή/λόγο).

ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΣΤΟΧΟΙ:

Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:

- να συνεργαστούν και να συνθέσουν σε ομάδες μια ιστορία με θέμα την
τυφλότητα

- να ανακαλύψουν ότι υπάρχουν πολλοί και διαφορετικοί τρόποι, με τους οποίους οι άνθρωποι δρουν και αντιλαμβάνονται το περιβάλλον γύρω τους
- να αντιπαραβάλουν τη δική τους αρτιμέλεια και τη λειτουργικότητα των αισθήσεών τους με αυτές των ατόμων με αναπηρία
- να υπερασπιστούν τα άτομα με αναπηρία
- να κάνουν χρήση του ελληνικού αλφάβητου γραφής Μπράιγ
- να εξοικειωθούν παραπάνω με το ψηφιακό άβαταρ μέσω μιας εφαρμογής.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ:

1. ΑΦΟΡΜΗΣΗ (4') Τα γυαλιά της διαφορετικότητας

Προβολή της ταινίας κινουμένων σχεδίων *Τα γυαλιά της διαφορετικότητας* και εισαγωγή για το μάθημα από το ψηφιακό άβαταρ, μια τυφλή μαθήτρια.

Ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής μπορεί να χρησιμοποιήσει μια εφαρμογή δημιουργίας άβαταρ. Μπορεί να ανεβάσει μια φωτογραφία με κάποια ανθρώπινη φιγούρα, να γράψει κείμενο στα ελληνικά και η εφαρμογή θα εκφωνήσει το κείμενο, θα προσθέσει αυτόματα υπότιτλους, ενώ το στόμα του προσώπου που απεικονίζεται θα κινείται σαν να εκφέρει το κείμενο που έχει ήδη πληκτρολογηθεί.

2. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1 (8') Τυφλός και Οδηγός

Χωριζόμαστε τυχαία σε ζευγάρια (με κάρτες) ως Α και Β. Ο Α δένει ένα μαντίλι στα μάτια του Β. Στη συνέχεια, ο Β βάζει το χέρι του στον ώμο του Α. Εκείνος είναι ο οδηγός και υπεύθυνος για την προστασία του. Πραγματοποιούν μια διαδρομή μέσα στην τάξη, δίνοντας ο Α στον Β ερεθίσματα: αντικείμενα να ψηλαφίσει, να ακουμπήσει επιφάνειας, να δοκιμάσει θερμοκρασίες. Στη συνέχεια, γίνεται ανταλλαγή ρόλων.

3. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2 (5') Τι τρώω;

Χωριζόμαστε τυχαία σε ζευγάρια ως Α και Β. Ο Α παίρνει στα χέρια του μια κάρτα που περιγράφει κάτι φαγώσιμο και προσπαθεί να την εκφέρει χωρίς ήχο. Ο Β προσπαθεί να την μαντέψει, διαβάζοντας τα χείλη του Α. Ακολουθεί αντιστροφή.

4. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 3 (15') Αυτοσχεδιασμός

Χωριζόμαστε τυχαία σε ομάδες (με κάρτες). Κάθε ομάδα ετοιμάζει έναν αυτοσχεδιασμό με θέμα «Στο σχολείο μας ο καινούριος μαθητής είναι τυφλός».

ΑΝΑΣΤΟΧΑΣΜΟΣ/ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ (8') Κλείσιμο

Η ψηφιακή βοηθός μας, η Έλεν, μας δίνει το αλφάβητο της γραφής Μπράιγ. Γράφουμε μια λέξη που κρατάμε από το μάθημα και την κολλάμε στα «γυαλιά της διαφορετικότητας» (περίγραμμα σκελετών γυαλιών σχεδιασμένο σε χαρτί του μέτρου). Κάθε μαθητής/τρια διαβάζει δυνατά τη λέξη που έγραψε και την κολλά. Στο τέλος, η Έλεν θα διαβάσει τις λέξεις που γράψαμε.

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής πληκτρολογεί τις λέξεις στην εφαρμογή και με το πλήκτρο «αναπαραγωγή» το ψηφιακό άβαταρ «διαβάζει» ό,τι έχει γραφτεί.

Στο κλείσιμο, οι μαθητές/-τριες επιλέγουν να γράψουν στο χαρτί του μέτρου, έξω από το περίγραμμα του σκελετού των γυαλιών, μια λέξη/μια πρόταση για το πώς πέρασαν στο μάθημα αυτό.

Βιβλιογραφικές Αναφορές:

Adcock, B. & Remus, L. R. (2006). *Disability Awareness Activity Packet: Activities and Resources for Teaching Students About Disabilities*. Possibilities.